

Jihočeská universita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

MAASTRICHTSKÁ KRITÉRIA, JEJICH
VÝZNAM A UPLATŇOVÁNÍ –
ZÁKLADNÍ PŘEHLED

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Pavel HEJTMAN, CSc.

Autor: Lucie ZELINKOVÁ

České Budějovice, duben 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

.....
Podpis studenta

Poděkování

Děkuji PhDr. Pavlu Hejtmanovi, CSc., za to, že se ujal vedení mé bakalářské práce a za jeho věcné připomínky a cenné rady.

Anotace

Zpracovaná bakalářská práce je věnována tématu maastrichtských kritérií (dále MK), která jsou velmi důležitá pro každý členský stát Evropské unie (dále jen EU) k přijetí společné měnové jednotky euro. Cílem bakalářské práce je základní popis maastrichtských kritérií a jejich následná aplikace do praxe. Bakalářská práce je rozdělena do čtyř samostatných kapitol. První kapitola popisuje celkový vývoj Evropské unie a s ním související důležité okamžiky v oblasti přijetí společné měnové jednotky. Tato kapitola je důležitá pro pochopení terminologie a základních principů MK. Další tři kapitoly se již plně věnují tématu maastrichtských kritérií. Kapitoly popisují jednotlivá MK, jejich účinnost i možné sankce a následné dopady při jejich neplnění.

Annotation

This compiled bachelor thesis is devoted to the topic of Maastricht criteria (further just MK) that are very important for every member state of European Union (further just EU) to accept global currency unit euro. The goal of this bachelor thesis is basic description of Maastricht criteria followed by its application in praxis. Bachelor thesis is divided into four separate chapters. First chapter describes overall evolution of EU and with it related important moments in field of acceptation of global currency unit. This chapter is important to understand terminology and basic principles of MC. Next three chapters are fully devoted to Maastricht criteria topic. Chapters describing individual MC, its efficiency and also possible sanctions and further impacts when not following them.

Obsah

Úvod.....	6
1. Maastrichtská smlouva.....	7
1.1. Evropské společenství uhlí a oceli	7
1.1.1. Schumanův plán	8
1.2. Římské smlouvy.....	8
1.2.1. Evropské hospodářské společenství.....	9
1.2.2. Evropské společenství pro atomovou energii	9
1.3. Smlouva o Evropské unii	9
1.3.1. Význam Subsidiarity	11
1.3.2. Pojem Evropská integrace.....	11
1.3.3. Občanství EU	12
1.4. Orgány Evropské Unie	12
1.5. Tři hlavní pilíře EU	13
1.5.1. První pilíř EU	14
1.5.2. Druhý pilíř.....	14
1.5.3. Třetí pilíř	14
1.6. Evropská unie dnes	15
1.7. Společná měna	15
1.7.1. Eurozóna	16
2. Maastrichtská konvergenční kritéria	17
2.1. Měnová kritéria	17
2.1.1. Kritérium cenové stability.....	17
2.1.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb	20
2.1.3. Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM	21
2.2. Rozpočtová kritéria	22
2.2.1. Kritérium veřejných financí	22
2.3. Shrnutí kritérií	24
2.4. Evropský měnový systém	25
2.5. Měnová unie.....	26
2.6. Realizace HMU v etapách.....	28
2.7. Pakt stability.....	29
2.8. Výhody a nevýhody EMU	30
3. Význam kritérií pro Eurozónu	32
3.1. Řecko.....	32
3.2. Irsko	35
3.3. Portugalsko.....	36
3.4. Španělsko	39
4. Dopady na Eurozónu.....	41
4.1. EU v prvním čtvrtletí roku 2011	41
4.2. Přístup ČR k vývoji EU	43
Závěr	45
Seznam grafů.....	47
Seznam obrázků	47
Seznam tabulek	47
Seznam použitých zkratk.....	48
PŘÍLOHY	53

Úvod

Práce se věnuje tématu maastrichtských kritérií z hlediska významu a uplatnění. Cílem je vypracovat ucelenou práci, ve které nalezneme historii i vývoj a rozvoj Evropské unie po odborné stránce. Dílčím cílem je zpracování uceleného pohledu na oblast maastrichtských konvergenčními kritérii, které jsou nezbytné pro přijetí společné měny euro. Každému kritériu je tedy věnována jedna podkapitola. Tyto podkapitoly obsahují citace části kritéria přímo z Protokolu o kritériích konvergence. Dále tyto podkapitoly obsahují vysvětlení zaměření a úkolu jednotlivých kritérií. Popis jednotlivých kritérií pro splnění podmínek vybranými státy je proveden na základě Konvergenční zprávy z května 2010 získané na internetovém serveru Evropské centrální banky.

První kapitola popisuje velmi stručně a heslovitě vývoj evropských společenství, která předcházela Maastrichtské smlouvě (dále MS), tzv. smlouvě o Evropské unii. Následně se tato kapitola věnuje smlouvě samotné a důležitým klíčovým tématům, které s MS souvisí. Na tuto úvodní kapitolu, která je zaměřena také na popis vývoje sloučení Evropy plynule navazuje druhá kapitola, která se již přímo zaměřuje na hlavní cíl bakalářské práce, a to k základnímu přehledu maastrichtských konvergenčních kritérií. Třetí kapitola je věnována významu kritérií pro eurozónu. Konkrétně problémům vybraných států eurozóny při neplnění zadaných podmínek MS. V poslední kapitole je zpracován souhrn vývoje EU a eurozóny v popisované oblasti jako celku v posledních několika měsících.

Při zpracování bakalářské práce je použito především metody pozorování, a to primárně metody kvalitativního nezúčastněného pozorování souběžně s metodou šetření. Pro ucelený pohled je dále v práci použito vyhledávání a následného zpracování informací k dané tematice získaných z internetových a novinových článků. Takto získané informace, jsou použity především v kapitole rozebírající negativní dopady na státy, které nesplnily podmínky pro stanovené MK. Na základě všech těchto informací je následně vytvořen pohled na dění v Evropské unii ve sledované oblasti.

1. Maastrichtská smlouva

Maastrichtská smlouva je smlouvou o Evropské unii. Abychom pochopili podstatu Evropské unie, je třeba se vrátit do počátků jejího vzniku. Filozofická snaha o sjednocení států Evropy byla již ve středověku, ale základem byla až společenství, která vznikala po skončení druhé světové války. Evropa chtěla zabránit opětovnému vzájemnému vyvražďování a obdobným masakrům mezi evropskými státy, které tomuto období předcházely, a také navzájem sdružit jednotlivá hospodářství. Proto jsou v následujícím textu nejprve objasněny základní principy, které vedly k založení EU, a záměry jednotlivých společenství, které vyústily v Maastrichtskou smlouvu popsanou

v této kapitole. Poslední důležitou informací je vysvětlení pojmu evropské společenství. Evropská společenství totiž nejsou státem, i přesto, že mají podobné znaky a neustále se vyvíjejí. Vývoj společenství by měl směřovat ke spojení států v jeden celek, což je v současné době zatím nejisté.¹

Zdroj: [19-3-2011]. URL:<http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezalezitosti/_zprava/859189>.

Obrázek 1 Vlajka s mapkou EU

1.1. Evropské společenství uhlí a oceli

Zkráceně ESUO je mimo jiné také označováno jako Montánní unie.² Bylo uzavřeno Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem, Německem a Nizozemím dne 18. dubna 1951 v Paříži. Zakládající Pařížská smlouva vstoupila v platnost v roce 1952. V tomto společenství jde o společný trh uhlí a oceli, který svým podpisem stvrdily zakládající státy na 50 let. V otázce společného trhu jde pouze o vnitřní trh mezi těmito státy.³

¹ Plechanovová B.: *Institucionální vývoj EU od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření*, Praha: Karolinum, 2004.

² **Montánní** – toto pojmenování vzniklo od francouzského slova „mont“ – hora.

³ *Malá encyklopedie Evropské unie*, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997.

1.1.1. Schumanův plán

Prohlášení francouzské vlády z 9. května 1950 bylo základním návrhem budoucího ESUO. Schumanův plán byl inspirován myšlenkou Jeana Moneta,⁴ který navrhl vytvoření evropského společenství, kde by jeho členové dali na společný trh uhlí a ocel. Na tomto základě francouzský ministr zahraničí Robert Schuman navrhl, aby "francouzsko-německá" produkce uhlí a oceli jako celku byla umístěna pod Vysoký úřad – dozorčí orgán, ve kterém budou zastoupeny všechny zúčastněné země. Byl to způsob, jak zabránit další válce mezi Francií a Německem a rozporům, jež mezi nimi vládly. Také to byla pro Evropu možnost celkového ekonomického růstu.⁵

Společenství ESUO založené na myšlence Schumanova plánu se stalo první mezinárodní organizací založené na supranacionálním principu.⁶ Jejím účelem byl rozvoj ekonomik, zvýšení zaměstnanosti a zvýšení životní úrovně v rámci společenství. Je prvním krokem k tzv. „Spojeným státům evropským“.

Platnost Pařížské smlouvy vypršela 23. 7. 2002. Následně byly všechny oblasti ESUO převedeny do prvního pilíře Evropské unie.⁷ Tato problematika bude řešena v dalších kapitolách.

Dle mého názoru splnilo společenství své cíle a bylo velkým přínosem pro obchod v Evropě. Především byla vyřešena nenávisť mezi Německem a Francií. V podstatě to byl první krok k Evropské unii takové, jakou známe dnes.

1.2. Římské smlouvy

Takzvané Římské smlouvy byly založeny 25. 3. 1957 v Římě. Jedná o dvě smlouvy evropských hospodářství.⁷

⁴ **Jean Monet** - francouzský politik, který se později stal předseda ESUO.

⁵ *Schumanův plán* [online]. Poslední editace 29. 6. 2010 [cit. 10-11-2010]. URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Schuman%C5%AFv_pl%C3%A1n>.

⁶ **Supranacionální princip** - takzvaný nadnárodní princip. Je to způsob rozhodovacího procesu na mezinárodní úrovni.

⁷ *Malá encyklopedie Evropské unie*, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997.

1.2.1. Evropské hospodářské společenství

Společenství založené 25. 3. 1957, známé pod zkratkou EHS, vstoupilo v platnost důležitou první Římskou smlouvou dne 1. 1. 1958. Společenství si dalo za úkol postupně spojovat a propojovat národní hospodářství jednotlivých států, jako je volný pohyb zboží, volný pohyb kapitálu, osob a služeb. Založilo jej šest států Evropského společenství uhlí a oceli, a to Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Spolková republika Německo.⁸

1.2.2. Evropské společenství pro atomovou energii

Společenství se zkratkou EURATOM nebo také EAS (Evropské atomové společenství) sjednané druhou Římskou smlouvou bylo založeno stejně jako předchozí společenství dne 25. 3. 1957. Jde o tzv. sektorové společenství a nadnárodní organizace pro mírové využití jaderné energie. EURATOM podporuje, koordinuje a kontroluje jaderný výzkum a jadernou energetiku členských států. Společenství se nepodařilo díky konfliktům mezi zeměmi ES splnit původní očekávání. Toto společenství mělo také vyřešit i nedostatek jaderných paliv, což se nestalo.⁸

Od roku 1967 jsou orgány všech tří společenství sloučeny (do tzv. fúze orgánů⁹). K tomuto sjednocenému společenství později přistupuje i Dánsko, Irsko a Velká Británie (1973), dále Řecko (1981) a také Portugalsko se Španělskem (1986). Původní tři evropská společenství byly základním kamenem k sepsání a uzavření Maastrichtské smlouvy.⁸

1.3. Smlouva o Evropské unii

Společně s přáními a rozhodnutími zakládajících států, mezi které patřila Belgie, Dánsko, Německo, Řecko, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Holandsko, Portugalsko, Velká Británie a Severní Irsko, začíná Maastrichtská smlouva,

⁸ *Malá encyklopedie Evropské unie*, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997.

⁹ **Fúze orgánů** - neboli také „Smlouva o fúzi“ či „Slučovací smlouva“. Každé společenství mělo svoji komisi a radu ministrů. Po fúzi orgánů se mají společenství všechny výkonné orgány jednotné.

tzv. smlouva o Evropské unii.¹⁰ Podepsána byla 7. února 1992. V platnost vstoupila 1. listopadu 1993. Je jakousi dokonalejší formou evropské integrace, při níž byla spojena dosavadní tři Evropská společenství. Smlouva reformovala zakládající smlouvy a následně po tom byly vytvořeny pomyslné pilíře Evropské unie, které budou popsány v následujících podkapitolách, a které jsou také vyobrazeny v Maastrichtském chrámu v příloze 1.

Ve Smlouvě je vytvořen a definován jednotný vnitřní trh společenství zahrnující čtyři základní svobody jen s nevyhnutelnými minimálními omezeními. Objevuje se kodifikace principu subsidiarity, jejíž popis a význam objasní následující podkapitola. Dále se zavádí pojem občanství EU s novými právy evropských občanů, zdůrazňuje se ekonomická a sociální soudržnost, přibývají nové společné politiky. Je vytvořen mechanismus pro zavedení měnové a posléze i hospodářské unie.

Mezi první zásahy do struktury Společenství patří jednoznačně spolurozhodovací pravomoc Evropského parlamentu, i když zatím jen ve velmi omezené míře. K novým zásadám patří i případy, kdy Rada přijímá rozhodnutí kvalifikovanou většinou místo jednomyslně. Mechanismy fungování soustavy orgánů a jejich složení však v dalším období zůstaly nedotčeny. To i přesto, že se již tehdy předpokládalo přijetí tří nových členů (bylo realizováno 1. 1. 1995), což bude vyžadovat změny, které musí zajistit dostatečnou úřední efektivitu společenství při takto rozšířené členské základně.¹¹

„Maastrichtská smlouva se pokusila začít řešit problém tzv. demokratického deficitu ve Společenství, který zjednodušeně řečeno, spočívá v tom, že rozhodovacím a zejména legislativním orgánem je zásadně Rada, tedy orgán z hlediska členských států nikoli zastupitelský, ale působící na úrovni exekutivy. Stalo se tak zakotvením principu subsidiarity, zavedením částečné spolurozhodovací pravomoci Evropského parlamentu a zavedením informačních vazeb mezi Evropským parlamentem a národními parlamenty členských států.“¹²

¹⁰ **Smlouva o EU** - zavedla spolupráci členských zemí. Vytvořena z předchozích Společenství zavedla novou politickou a hospodářskou strukturu zemí. Přesné její původní znění naleznete v knize: *Smlouva o EU. Smlouva o založení Evropského společenství*, Praha: Victoria Publisher, 1994.

¹¹ *Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení Evropského společenství*, Praha: Victoria Publ., 1994.

¹² *Maastrichtská smlouva* [online]. [cit. 22. 11. 2010]. URL: <<http://maastrichtska-smlouva.navajo.cz/>>.

Přesné znění smlouvy nalezneme v knize nazvané Smlouva o Evropské unii; Smlouva o založení Evropského společenství od nakladatelství Victoria publishing nebo například na internetových stránkách Ministerstva financí České republiky.¹³

1.3.1. Význam Subsidiarity

V subsidiaritě jde o takzvané respektování pravomocí organizačně nižších úrovní. Zásada subsidiarity se uplatňuje při vymezování pravomocí ES ve vztahu k členským státům. Začala fungovat spolu se sepsáním smlouvy o EU. V oblastech, které nespádají do výlučné pravomoci Společenství, platí zásada, podle níž se rozhodování a zodpovědnost ve veřejných záležitostech odehrává na tom nejnižším stupni. Princip subsidiarity tedy znamená, že pravomoci členských států jsou obecným pravidlem, zatímco pravomoci Společenství jsou zvláštním případem. To se netýká oblastí, v nichž je dána výlučná pravomoc Společenství. Tam je pravomoc členských států zcela vyloučena.¹⁴

1.3.2. Pojem Evropská integrace

Integrací se označuje sjednocování a sdružování jednotlivých částí v jeden celek. Evropská integrace představuje vznik a vývoj Evropských společenství a později Evropské unie. Cíle evropské integrace jsou ekonomické, politické a vojensko-bezpečnostní. Je to postupné srůstání vybraných evropských států od konce II. světové války. Každý ze států Evropské unie ovlivňuje její vývoj a cíle. Nejvážnější diskuze se vedou v oblasti vedoucích institucí unie a volby jejich představitelů. V dnešní době jsou vývoj a další otázky nadále otevřené. K dnešnímu dni oslovily výhody evropského společenství již 27 států Evropy: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Irsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Lucembursko,

¹³ **Maastrichtská smlouva** - dokument je ke stažení na stránkách Ministerstva financí ČR: www.mfcr.cz.

¹⁴ Nakladatelství Sagit: *Subsidiarita* [online]. poslední revize 1. 5. 2004 [cit. 27-11-2010]. URL: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&refresh=yes&levelid=eu_298.htm.

Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko.¹⁵

1.3.3. Občanství EU

Občanství Evropské unie je zakotvené v čl. 17 Smlouvy ES. Pokud je osoba občanem jednotlivého státu EU, potom je také rovněž občanem EU. Občanství, které získáváme u příslušného státu, tedy doplňuje občanství evropské. Občané Evropské unie mají práva občanská i politická ve všech členských státech EU. Jde o právo volební v komunálních a evropských volbách, petiční právo, právo na diplomatickou a konzulární ochranu, právo na volný pohyb a pobyt na území kteréhokoliv členského státu za podmínek stanovených ES, dále právo svobody vnitřního trhu.¹⁶

1.4. Orgány Evropské Unie

Nejvyšším orgánem unie je tzv. **Evropská rada**. Zasedají v ní nejvyšší představitelé jednotlivých členských zemí EU. Schází se minimálně dvakrát ročně. Řeší nejzávažnější problémy a tvoří závěry, podle kterých se potom musí řídit všechny ostatní orgány. Neřeší však legislativní stránky, proto předkládá po každém zasedání zprávu o zasedání a také zprávu o pokroku celé unie.

Evropský parlament má tři hlavní povinnosti: schvaluje společně s radou evropské právní předpisy a roční rozpočet EU. Vykonává také dohled nad ostatními orgány EU, především nad komisí. Je volen občany EU, aby zastupoval jejich zájmy. Počet křesel v Evropském parlamentu úměrně odpovídá počtu obyvatel. Zastupitelé se volí každých pět let. Na volební období 2009 - 2014 připadá celkově 736 křesel. Oficiální sídlo Evropského parlamentu je ve Štrasburku.¹⁷

Dalšími výkonnými orgány Evropské unie je **Rada evropské unie**, kam patří ministři jednotlivých členských států, kteří projednávají návrhy právních předpisů EU

¹⁵ Mgr. Brož D., Mgr. Havlínová I. aj.: *Historie evropské integrace* [online]. [cit. 27-11-2010]. URL: <<http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/manual/historie.htm>>.

¹⁶ Nakladatelství Sagit: *Občanství Evropské unie* [online]. poslední revize 1. 5. 2004 [cit. 27-11-2010]. URL: <http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&refresh=yes&levelid=eu_163.htm>

¹⁷ *Evropský parlament* [online]. [cit. 28-11-2010]. URL: <http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_cs.htm>.

a společně s parlamentem rozhodují o jejich přijetí. Dále **Evropská komise** s komisaři a úředníky EU navrhuje právní předpisy, kteří také dbají na jejich řádné plnění. Komise hájí zájmy EU jako takové. Soudním orgánem EU je **Soudní dvůr EU**. Kontrolu financování v EU provádí **Evropský účetní dvůr**.¹⁸

1.5. Tři hlavní pilíře EU

Strukturu Evropské unie můžeme zobrazit jako pomyslný antický chrám (viz příloha 1) stojící na třech pilířích. Každý ze tří pilířů, na nichž v chrámu unie stojí, označuje určitou oblast aktivit, která má vlastní pravidla fungování. Tyto tři pilíře Evropské unie vznikly na základě Maastrichtské smlouvy. Pilířová struktura je sice zobrazena na pohled v souměrném chrámu, ale pro občany natolik srozumitelná není. Z důvodu neschopnosti států domluvit se na řešení vzniklých situací není ani jejich spolehlivost a účinnost na dobré úrovni. Toto se také například ukázalo při selhání společenské a zahraniční politiky v druhém pilíři při invazi zemí do Iráku. Členské státy se nebyly v dané situaci schopny dohodnout na jednotném postupu a podmínky určené v pilíři tím byly porušeny. Třetí pilíř procházel taktéž od svého vzniku neustálým dynamickým vývojem. Dalo by se tedy říci, že pouze první pilíř se v průběhu fungování nijak nehroutil.¹⁹

K dnešnímu dni již pilíře EU neexistují, k 1. prosinci 2009 byly pro svou nedokonalost zrušeny Lisabonskou smlouvou.²⁰ Bylo ujednáno nové rozdělení pravomocí mezi institucemi EU a členskými státy. Smlouva nicméně i do budoucna zachovala zvláštní režim pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. I přesto jsem se rozhodla pilíře do práce začlenit a z hlediska historie je přiblížit.²¹

¹⁸ Maňák M.: *100 otázek a odpovědí o Evropské unii*, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2000

¹⁹ *Pilíře Evropské unie* [online]. [cit. 28-11-2010]. URL: <http://www.finance.cz/evropska-unie/informace/pilire/uvod/>.

²⁰ **Lisabonská smlouva** – vstoupila v platnost dne 1.1.2009. Změnila stávající základní smlouvy EU, aniž by je nahrazovala, čímž se uzavřel několikaletý proces vyjednávání v institucionálních otázkách. Plné znění na www.europa.eu.

²¹ *Tři pilíře EU* [online]. [cit. 28-11-2010]. URL: <http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=6&tema=44>.

1.5.1. První pilíř EU

První pilíř na sebe v podstatě převzal cíle sepsané ve smlouvě, a to hlavně v ekonomické oblasti. Snaha o vytvoření společného trhu, volný pohyb osob, služeb a zboží, celní správa. K tomu je samozřejmě zapotřebí dohlédnout na vývoj hospodářské a měnové unie a také na to, kde bude zavedena společná jednotná měna euro. Dále do pilíře patří zahraniční obchod, zemědělství či doprava. V roce 1999, kdy vstoupila v platnost Amsterdamská smlouva,²² byly přidány záležitosti azylové a přistěhovalecké politiky, celní spolupráce a soudní spolupráce v občanskoprávních věcech, které do té doby byly ve třetím pilíři.²³

1.5.2. Druhý pilíř

Tento pilíř řeší oblast společenské zahraniční a bezpečnostní politiky (zkratka SZBP). Hlavním orgánem v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky je Evropská rada. Zaujímá mezivládní charakter a snaží se o politickou spolupráci států. Rozhodovací i výkonné pravomoci zde ale mají plně v rukou členské země. Cílem je, aby se tato politika nejlépe doplňovala s úkoly NATO, například s plněním zahraničních misí. Ovšem nejpodstatnějším cílem tohoto pilíře je především zachování evropského míru.²³

1.5.3. Třetí pilíř

Třetí pilíř zasahuje do oblastí týkající se policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Snaží se vytvořit EU jako prostor svobody, bezpečnosti a práva. Jeho jádrem je policejní a soudní spolupráce v trestních věcech a spolupráce při potírání rasismu a xenofobie.

Jak bylo řečeno, Lisabonská smlouva byla pro pilíře převratnou. Některá data byla pozměněna, i když nadále byly určité představy a cíle z pilířů zachovány, samotné pilíře zanikly spolu s podobou ES, které bylo na nich postaveno. Největší zásah ovšem

²² Amsterdamská smlouva – v platnost vstoupila 1. 5. 1999. Změnila a přečíslovala smlouvu o EU a smlouvu o ES, úplná znění těchto smluv jsou k ní připojena viz. www.europa.cz.

²³ *Tři hlavní pilíře eu* [online]. 25.9.2006 [cit. 28-11.2010]. URL: <http://evropskaunie.blogspot.com/2006/09/ti-hlavn-pile-eu.html>.

prodělal třetí pilíř, což se setkalo s velkou kritikou. Jde o tzv. komunitarizaci²⁴ třetího pilíře. Zjednodušeně řečeno doposud platící mezivládní systém bude začleněn do struktur Evropského společenství.²⁵

1.6. Evropská unie dnes

Jak již bylo řečeno v dnešní Evropské unii je 27 členských států. Od jejího počátku se podařilo do značné míry dosáhnout původních cílů předsevzatých ve smlouvě o EU. Například udržování mírových vztahů a politické stability je na velmi dobré úrovni. Ovšem na hospodářské úrovni Evropa zaostává hlavně za Spojenými státy. Také se jí dotkla nedávná celosvětová krize tzv. Hospodářská krize, což Evropu velmi oslabilo, stejně jako i její ekonomickou prosperitu. Krize ovlivnila nejen Evropu, ale i veškeré světové trhy. Evropská unie i její jednotlivé samostatné státy přijaly a nadále přijímají různá opatření, aby co nejefektivněji zabránili těmto negativním dopadům.

1.7. Společná měna

Společná měna Evropské unie má mezinárodní zkratku EUR. Euro je zavedeno v takzvané eurozóně, oblasti, kde se používá společné evropské platidlo. Do eurozóny patří státy, které vstoupily do třetí fáze Evropské měnové unie. Mapa s popisem států patřících do eurozóny v roce 2010 je vyobrazena v příloze 2.

V takzvané bezhotovostní²⁶ formě existovala společná měna již od roku 1999. Od 1.1.1999 začalo být euro v bezhotovostní formě používáno v následujících státech: Belgii, Finsku, Francii, Irsku, Itálii, Lucembursku, Německu, Nizozemsku, Portugalsku, Rakousku a Španělsku. Nadále k těmto státům dne 1. 1. 2001 přistoupilo i Řecko. Dne 1. 1. 2002 byly v těchto dvanácti členských zemích EU zavedeny bankovky a mince v jednotné měně nazvané euro. Přechodné období z bezhotovostní měny na bankovky

²⁴ **Komunitarizace** - přenesení oblasti z druhého nebo třetího „pilíře“ EU do pilíře prvního, kde se rozhoduje tzv. „metodou Společenství“.

²⁵ *Tři hlavní pilíře eu* [online]. 25.9.2006 [cit. 28-11.2010]. URL: <http://evropskaunie.blogspot.com/2006/09/ti-hlavn-pile-eu.html>.

²⁶ **Bezhotovostní peníze** – peněžní prostředky jsou vedeny v podobě záznamů na účtech bank a finančních institucích.

a mince trvalo tedy v Řecku oproti původním státům pouze jeden rok. Jednotná měna je po splnění maastrichtských kritérií zavedena v následujících letech i v dalších státech Evropy. 1. 1. 2007 je euro zavedeno ve Slovinsku. Zde již probíhá zavedení jak bezhotovostní měny, tak bankovek a mincí k jednomu datu, na rozdíl od původních členů eurozóny. Nadále dne 1. 1. 2008 vstupují do eurozóny další dvě země – Kypr a Malta. Posledním novým členem eurozóny se od 1. 1. 2009 stalo Slovensko.

Euro je platidlem s tradičními bankovkami i mincemi, které jsou pro všechny státy eurozóny v podstatě stejné (vyobrazení evropského platidla naleznete v příloze 3). Mince mají stejný rozměr, hmotnost, sílu, tvar, provedení hrany a jsou zhotoveny ze stejného materiálu. Rozdílné mají pouze strany mincí. Mince má jednu stranu evropskou, kde je uvedená hodnota měny. Národní strana, tedy druhá strana mince, je pro každou zemi specifická. Národní strana nemá žádný vliv na používání platidla kdekoliv v eurozóně.²⁷

1.7.1. Eurozóna

„Eurozóna“ je oficiální výraz pro členské státy, které přijaly euro jako svou měnu. Každý nový členský stát se při přistoupení k EU zavazuje přijmout euro, jakmile splní všechna potřebná kritéria. Splněním těchto kritérií členský stát před zavedením eura prokazuje vysoký stupeň udržitelné hospodářské konvergence s hospodářstvím eurozóny. Bezproblémové fungování eurozóny je rozhodující nejen pro zúčastněné

ekonomiky, ale rovněž pro celou EU. Úspěch eurozóny totiž silně určuje hospodářskou výkonnost EU.²⁸

Zdroj: [8-4-2011] URL:<
<http://www.hlnhe.nl/geldhoeveelheid-eurozone-m3-stijgt/>>.

Obrázek 2 Mapka eurozóny

²⁷ Euro [online]. [cit. 29-11-2010]. URL: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/euro/>.

²⁸ Eurozóna [online]. [cit. 8-4-2011].

URL:< http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/euro_area/index_cs.htm>.

2. Maastrichtská konvergenční kritéria

Maastrichtská konvergenční kritéria uvedená v čl. 140/1 Smlouvy o fungování EU a v Protokolu č. 13 o kritériích konvergence jsou důležitá pro vstup členských států Evropské unie do erozóny, v oblasti jednotné měny euro. Jejich splnění je tedy základní podmínkou k přechodu na měnovou unii. Nezbytnou podmínkou pro zavedení eura je plnění konvergenčních kritérií. Podmínky se neplní pouze jednorázově, ale stát musí zadaná kritéria dokázat plnit dlouhodobě.

Kritéria můžeme rozdělit na rozpočtová a měnová. Rozpočtová kritéria určují výši schodku státního rozpočtu a veřejného dluhu. Měnová kritéria zajišťují dohled nad cenovou stabilitou, výší úrokové míry nebo stabilitou měnového kurzu. Hlavním důvodem ustanovení konvergenčních kritérií je zabránit tomu, aby různý vývoj v jednotlivých částech EU ohrožoval měnovou stabilitu jednotné měny euro.

Důležitým dokumentem před zavedením jednotné evropské měny je tzv. „Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění s eurozónou.“ Ten vypracovávají příslušné orgány dané země, která se ke vstupu do eurozóny rozhodla. Tento dokument pak zhodnotí ministři eurozóny. Zemím se doporučuje dodržovat kursové uspořádání, tzv. zavěšení na euro.

2.1. Měnová kritéria

2.1.1. Kritérium cenové stability

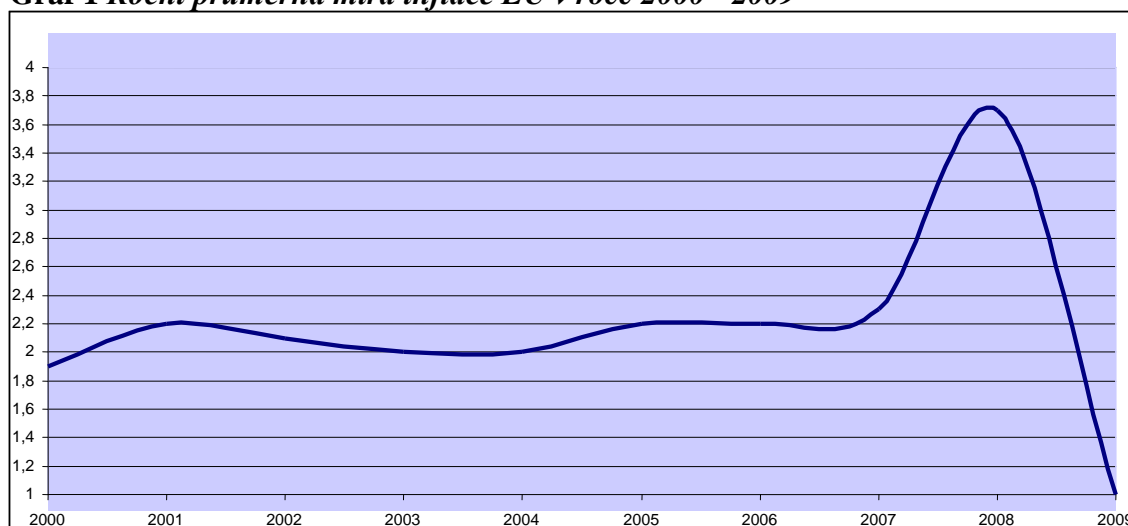
V první odrážce článku 121 odst. 1 Smlouvy se vyžaduje: *„dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků“.*

Článek 1 protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 121 Smlouvy, uvádí: *„Kritérium cenové stability, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 první odrážce, znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří*

pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“²⁹

Kritérium tedy znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace. Toto se sleduje během jednoho roku před šetřením, které rozhodne, zda bude stát moci přijmout společnou měnu. Míra inflace nesmí překročit o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří zemí, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků (dosáhly nejnižší míry inflace v souladu s požadavky cenové stability).²⁹ Hodnoty průměrné roční míry inflace od roku 2000 do roku 2009 pro Evropskou unii jako celek uvádí následující graf.

Graf 1 Roční průměrná míra inflace EU v roce 2000 - 2009

Osa x – uvádí rozmezí let

Osa y - uvádí hodnoty inflace

Zdroj: Vlastní úprava údajů: *Inflation rate (annual)* [online]. [5-12-2010]. URL:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>.

Inflace je makroekonomickým ukazatelem pro všeobecný růst cenové hladiny v čase. Po ekonomické stránce je důležité, co ve svém celkovém souhrnu vyjadřují jednotlivé změny cen výrobků. Celková úroveň cen výrobků a služeb, které se v hospodářství prodávají a nakupují, se nazývá cenová hladina. Změnu cenové hladiny za určité období udává míra inflace. K měření míry inflace se používají cenové

²⁹ *Konvergenční kritéria* [online]. [4-12-2010].

URL:<<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.

indexy, které poměřují úroveň cen vybraného reprezentativního koše výrobků a služeb. Mírou inflace je procentní přírůstek indexů spotřebitelských cen (HICP) na srovnatelném základě rozdílnosti v národních definicích.³⁰

V Konvergenční zprávě, která vyšla v květnu 2010 a ve které je pozorováno devět sledovaných členských států EU,³¹ je inflace sledována od dubna 2009 do března 2010. Oproti jiným obdobím se některé státy EU dostaly s mírou inflace i do záporných hodnot. Celkově byla inflace v důsledku celosvětových šoků směřujících k poklesu cen a významného poklesu hospodářské aktivity ve většině zemí velmi nízká. Vymezené „nejvýše tři členské státy, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků“, bylo: Portugalsko (-0,8 %), Estonsko (-0,7 %) a Belgie (-0,1 %). Výsledkem je průměrná míra inflace ve výši -0,5 procenta. Po přičtení 1,5 procentního bodu se referenční hodnota rovná 1,0 procenta. To, že se objevuje období, kdy míra inflace sahá do záporu, by se nemělo považovat za deflaci.³² Při vysokém zpomalení světové ekonomiky a dalších faktorů působících v tomto období na cenovou stabilitu se i přesto, že záporné hodnoty se neshodují se střednědobou stabilitou, se záporné hodnoty započítávají do výpočtu referenční hodnoty a toto období se nehodnotí nijak tragicky. Mimořádných hodnot, které se objevily i ve zprávě v roce 2004, dosáhlo za období duben 2009 a březen 2010 Irsko s dvanácti měsíční inflací -2,3 procenta. Pro srovnání jsou v následující tabulce uvedeny hodnoty míry inflace vybraných států za dvanáctiměsíční období roku 2009.³³

Tabulka 1 Roční míra inflace u vybraných států EU za rok 2009

EU (27 států)	Velká Británie	Německo	Řecko	Belgie	Irsko	Portugalsko	Česká Republika	Estonsko
1,0	2,2	0,2	1,3	0,0	-1,7	-0,7	0,6	0,2

Zdroj: Vlastní úprava údajů: *Inflation rate (annual)* [online]. [5-12-2010]. URL:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>.

³⁰ Jurečka V, Jánošíková I.: *Makroekonomie – základní kurz*, skriptum VŠB, Ostrava 2008.

³¹ Bulharsko, ČR, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko

³² **Deflace** - dlouhodobý pokles celkové cenové hladiny.

³³ *Konvergenční zpráva květen 2010* [online pdf.], Evropská centrální banka, 2010. [12-12-2010].

Dostupné přes URL: < <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr201005cs.pdf> >.

2.1.2. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Článek 121 odst. 1 ve čtvrté odrážce Smlouvy se vyžaduje: „*Stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.*“

Článek 4 Protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 121 odst. 1 Smlouvy, stanoví, že: „*Kritérium konvergence úrokových sazeb, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 čtvrté odrážce této smlouvy, znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.*“³⁴

Zjednodušeně to znamená, že průměrná dlouhodobá úroková sazba daného členského státu v průběhu jednoho roku před šetřením nesmí překročit o více než 2 procenta úrokovou sazbu nejvýše tří států, které měly v oblasti cenové stability nejlepší výsledky.³⁵

Pro dvanáctiměsíční referenční období od dubna 2009 do března 2010 u států sledovaných v konvergenční zprávě,³⁶ dosáhla referenční hodnota kritéria dlouhodobých úrokových sazeb úrovně 6,0 procenta. Tato hodnota byla vypočtena přičtením 2 procentních bodů k neváženému aritmetickému průměru dlouhodobých úrokových sazeb dvou zemí EU, podle kterých se vypočítala referenční hodnota pro kritérium cenové stability, a pro které je k dispozici harmonizovaná dlouhodobá úroková sazba, tj. Belgie (3,8 %) a Portugalska (4,2 %). Třetím členským státem, podle kterého se vypočítala referenční hodnota pro kritérium cenové stability, je Estonsko, které však nemá žádnou harmonizovanou dlouhodobou úrokovou sazbu, a proto pro něj

³⁴ *Podmínky pro přijetí eura* [online]. [4-12-2010]. URL:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html#1>.

³⁵ *Konvergenční kritéria* [online]. [4-12-2010]. URL:

<<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.

³⁶ Bulharsko, ČR, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko

nejdou k dispozici údaje použitelné pro výpočet referenční hodnoty pro dlouhodobé úrokové sazby. Dlouhodobá úroková sazba pro eurozónu během referenčního období tedy v průměru činila 3,8 procenta.

Světová finanční krize, celkové přehodnocování rizika a zhoršení makroekonomické situace měly nepříznivý vliv na vývoj trhu dlouhodobých dluhopisů. To vedlo k výraznému zvýšení tzv. spreadů,³⁷ dlouhodobých úrokových sazeb vůči eurozóně během hodnoceného období. Trhy začaly více rozlišovat mezi jednotlivými zeměmi tím, že hodnotily jejich zahraniční i domácí slabiny, zhoršování vývoje veřejných financí i vyhlídky pro udržitelnost konvergence.³⁸

2.1.3. Kriterium stability kurzu měny a účasti v ERM

Článek 3 Protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 140 odst. 1 Smlouvy, stanoví, že: „*Kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 140 odst. 1 třetí odrážce této smlouvy, znamená, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně kteréhokoli jiného členského státu.*“³⁹

Členský stát musí dodržovat normální kurzová rozpětí alespoň dva poslední roky před šetřením, která jsou stanovena mechanismem směnných kurzů (Exchange Rate Mechanism - ERM) Evropského měnového systému. Během tohoto období by se měna státu v šetření měla pohybovat v blízkosti stanoveného limitu. Kurz by se měl držet takzvané centrální parity,⁴⁰ kterou vyhláší centrální banka jako základní kurz domácí měny vůči jednotce zahraniční měny. Poté národní centrální banka musí udržovat kurz

³⁷ **Spread** – rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou finančního instrumentu. Patří sem např. ceny akcií, dluhopisů, měn, komodit apod.

³⁸ *Konvergenční zpráva květen 2010* [online pdf.], Evropská centrální banka, 2010. [12-12-2010]. Dostupné přes URL: < <http://www.ecb.int/pub/pdf/comrep/cr201005cs.pdf> >.

³⁹ *Podmínky pro přijetí eura* [online]. [4-12-2010]. URL: < (http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html#1) >.

⁴⁰ **Centrální parita** – vyhláší ji centrální banka jako základní kurz domácí měny vůči referenční jednotce zahraniční měny (např. 26 CZK = 1 EUR).

své měny v určitém rozmezí, v takzvaném flukтуаčním pásmu. ERM II určuje toto pásmo na 15 procent pod či nad centrální paritu. Dále by neměl kurz devalvovat.⁴¹

Mechanismus směnných kurzů ERM II vznikl v lednu 1999 jako nástupce původního systému. Důvodem byla potřeba zjištění, zda kolísání směnného kurzu mezi eurem a ostatními měnami EU nenaruší hospodářskou stabilitu v rámci jednotného trhu. Konvergenční kritérium stability měnového kurzu vyžaduje účast v ERM II.⁴²

Ze zemí, které jsou posuzovány v Konvergenční zprávě květen 2010,⁴³ se v současné době účastní ERM II Estonsko, Lotyšsko a Litva. Měny všech těchto zemí již byly účastníky ERM II po dobu více než dvou let před hodnocením konvergence, jak stanoví článek 140 Smlouvy o fungování Evropské unie. V rámci ERM II nebyla devalvována centrální parita žádné z měn zkoumaných v této zprávě ve sledovaném období od 24. dubna 2008 do 23. dubna 2010.⁴⁴

2.2. Rozpočtová kritéria

2.2.1. Kritérium veřejných financí

Článek 121 odstavec 1 druhá odrážka Smlouvy vyžaduje: „*Dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu čl. 104 odst. 6*“, což znamená „*že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 104 odst. 6 této smlouvy o existenci nadměrného schodku.*“⁴⁵

Kritérium veřejných financí se rozděluje na **Kritérium veřejného deficitu** a **Kritérium hrubého veřejného dluhu**.

⁴¹ **Devalvace** - znehodnocení centrální parity, která byla dohodnuta.

⁴² *What is ERM II?* [online]. [7-12-2010]. URL:

<http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/adoption/erm2/index_en.htm>.

⁴³ Bulharsko, ČR, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko

⁴⁴ *Konvergenční zpráva květen 2010* [online pdf.], Evropská centrální banka, 2010. [12-12-2010].

Dostupné přes URL: < <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr201005cs.pdf> >.

⁴⁵ *Podmínky pro přijetí eura* [online]. [4-12-2010]. URL:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html#1>.

V kritériu veřejného deficitu nesmí poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách překročit 3 procenta. Jsou ovšem i výjimečné případy, kdy poměr podstatně klesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží doporučené hodnotě, anebo překročí tuto hodnotu. Je to ovšem opravdu výjimečný a dočasný případ.

Poměr veřejného vládního dluhu v kritériu hrubého veřejného dluhu se uvádí v tržních cenách k hrubému domácímu produktu. Tento poměr nesmí překročit 60 procent. I zde jsou případy, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě. Veřejný dluh znamená hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru.⁴⁶

U devíti sledovaných členských států v Konvergenční zprávě duben 2009 až březen 2010 s výjimkou Bulharska, Estonska a Švédska bylo v době vydání vyhlášeno rozhodnutí Rady o existenci nadměrného schodku. Lhůty pro nápravu nadměrného schodku jsou stanoveny následovně: pro Maďarsko na rok 2011, pro Lotyšsko, Litvu, Polsko a Rumunsko rok 2012 a na rok 2013 pro Českou republiku. U všech těchto šesti zemí byl vykázan poměr schodku k hrubému domácímu produktu (HDP) nad doporučenou hodnotou 3 procenta, a to přibližně 6 procent HDP. Výjimkou bylo Maďarsko se 4 procenty.

Celkově se fiskální situace zhoršila ve většině zemí. Ve srovnání s rokem 2008 se podstatně odrážela na zhoršujících se makroekonomických podmínkách. Poměr veřejného dluhu k HDP se zvýšil ve všech devíti hodnocených členských státech.

Poměr dluhu k HDP v roce 2009 překročil referenční hodnotu 60 procent pouze v Maďarsku. Zde vzrostl meziročně o 5,4 procentního bodu na 78,3 procent. V ostatních zemích byla míra dluhu nižší. V některých zemích vlády během krize přijaly podmíněné závazky ve formě záruk.⁴⁷

V následujícím grafu je vyobrazen veřejný deficit i vládní dluh jako procento hrubého domácího produktu pro EU v letech 2000 až 2009.

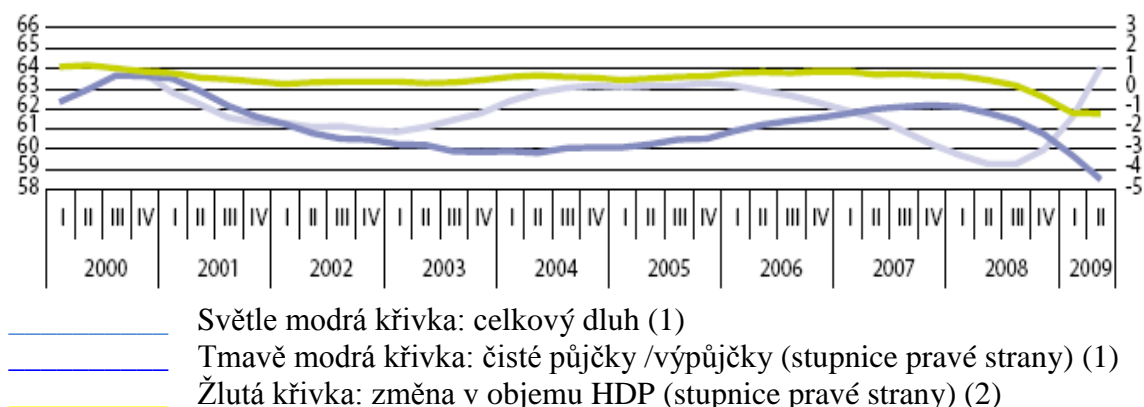
⁴⁶ *Podmínky pro přijetí eura* [online]. [4-12-2010].

URL:<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html#1>.

⁴⁷ *Konvergenční zpráva květen 2010*[online pdf.], Evropská centrální banka, 2010. [12-12-2010].

Dostupné přes URL: < <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr201005cs.pdf> >.

Graf 2 Vládní dluh a deficit jako procento HDP, v EU-27 (%)

(1) Procento HDP, rozložené na čtyři čtvrtiny průměru.

(2) Změna oproti předchozímu čtvrtletí (po sezónním očištění).

Zdroj: překlad z: *Eurostat yearbook 2010* [online pdf], Eurostat, 2010. [23-12-2010]. Dostupné přes URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-CD-10-220/EN/KS-CD-10-220-EN.PDF.

2.3. Shrnutí kritérií

V této kapitole jsou kritéria shrnuta do základního zjednodušeného obsahu. Následující tabulka vystihuje kritéria v nejjednodušších bodech.

Tabulka 2 Shrnutí kritérií

Kritérium cenové stability	Inflace nesmí být vyšší než 1,5 % nad průměrnou inflací tří zemí EU s nejnižší inflací
Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb	Dlouhodobé úrokové sazby nesmí být vyšší než 2% nad sazbami tří zemí EU s nejnižší inflací
Kritérium stability kurzu měny	Kurz měny se musí udržet v kurzových rozpětích určených mechanismem směnných kurzů min. 2 roky před šetřením
Kritérium veřejného deficitu	Schodek veřejných rozpočtů nesmí být vyšší než 3 % HDP
Kritérium hrubého veřejného dluhu.	Státní dluh nesmí být vyšší než 60 % HDP

„Konvergence v legislativní oblasti obsahuje podmínku nezávislosti centrálních bank včetně zákazu financování veřejných institucí ze zdrojů centrálních bank a zákaz

zvýhodněného přístupu ke zdrojům úvěrových institucí (čl. 123, 124, 130 a 131 Smlouvy o fungování EU).“⁴⁸

Konvergenční zprávy Evropské centrální banky a Evropské komise obsahují pravidelné hodnocení plnění konvergenčních kritérií. Přehled ukazatelů hospodářské konvergence z Konvergenční zprávy květen 2010 je uveden v příloze č. 4.

2.4. Evropský měnový systém

Evropský měnový systém (EMS) byl po mnoha předchozích pokusech založen v březnu 1979. Za cíl si vzal obnovit stabilitu měnových kurzů mezi zeměmi Evropských společenství. Po rozpadu dosud fungujících pevných, avšak přizpůsobitelných kurzů takzvaného brettonwoodského systému,⁴⁹ se snaží ES na sebe navzájem navázat kurzy svých měn. Před vznikem EMS byla velkou nepříjemností vysoká kolísavost měnových kurzů evropských měn, která brzdila evropské integrační úsilí, ohrožovala funkčnost společných politik a vnášela nejistotu do společné zemědělské politiky. Členem EMS se tehdy mohli stát pouze členové ES, sama účast v EMS však povinná nebyla.⁵⁰

Evropský měnový systém stál na třech pilířích:

- Evropské měnové jednotce (ECU) - sestavené z národních peněžních jednotek všech členů ES (viz. Tabulka 3 uvádějící složení ECU v době vzniku EMS);
- Mechanismus měnových kurzů - účastníci měli stanovenou centrální paritu národní měny vůči ECU, z níž byla odvozena pásma přípustných kurzových fluktuací;
- Úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou spolupráci při financování intervencí na obranu flukтуаčních pásem a pro překlenování dočasných problémů platebních bilancí členských zemí.⁵¹

⁴⁸ *Kritéria konvergence* [online]. [3-12-2010]. URL:

<http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

⁴⁹ **Brettonwoodský systém** – V tomto systému byly evropské měny navázány na americký dolar.

⁵⁰ *Výkladový slovníček* [online]. [10-12-2010]. URL:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=E#EMS>.

⁵¹ *Výkladový slovníček* [online]. [10-12-2010]. URL:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=E#EMS>.

Tabulka 3 Složení ECU v době vzniku EMS

Složení ECU v době vzniku (13. března 1979)

Měna	Podíl národní měny v 1 ECU (%)	Počet jednotek národní měny v 1 ECU
Belgický a lucemburský frank	9,5	0,828
Britská libra	13,6	1,15
Dánská koruna	3,0	0,286
Francouzský frank	19,8	3,80
Irská libra	1,1	109,0
Italská lira	9,5	0,217
Německá marka	33	0,00759
Nizozemský gulden	10,5	0,0885

Zdroj: *Evropský měnový systém* [online]. [10-12-2010. URL: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html].

2.5. Měnová unie

Rozhodnutí o vytvoření hospodářské a měnové unii přijala Evropská rada v nizozemském městě Maastrichtu v prosinci 1991. Nadále pak byla uvedena v Maastrichtské smlouvě.

Hospodářská a měnová unie (HMU) je důležitým krokem v integraci ekonomik EU. Patří do ní koordinace hospodářských a fiskálních politik, společná měnová politika a společná měna euro. Hospodářské unie se účastní všech 27 členských států EU, ovšem země, které přijaly euro a jsou tedy součástí eurozóny, jsou vnímány jako státy postupující v integraci dále, jelikož cílem HMU je právě sjednocení měny. HMU tedy představuje další stupeň procesu hospodářské integrace EU, který začal v roce 1957.

V první kapitole, kde byl pojem integrace vysvětlen, bylo řečeno, že hospodářská integrace přináší hospodářství EU jako celku i ekonomikám jednotlivých členských států výhody většího rozsahu, vnitřní účinnost a odolnost. Díky tomu mají členské státy možnost získat snadněji hospodářskou stabilitu, větší rozvoj a vyšší zaměstnanost.

Jak se můžeme dočíst na stránkách evropské komise z praktického hlediska **HMU znamená:**

- „koordinaci tvorby hospodářské politiky mezi členskými státy,

- *koordinaci fiskálních politik, zejména prostřednictvím omezování veřejného zadlužení a schodku,*
- *nezávislou měnovou politiku Evropské centrální banky (ECB),*
- *jednotnou měnu a eurozónu.“⁵²*

Řízení hospodářství v rámci HMU

Z dalších údajů ze stránek evropské komise je zřejmé, že v rámci HMU neexistuje jedna instituce odpovědná za hospodářskou politiku. Místo toho je odpovědnost rozdělena mezi členské státy a orgány EU. Hlavními aktéry HMU jsou:

- *„Evropská rada – stanoví hlavní směry politiky*
- *Rada EU („Rada“) – koordinuje tvorbu hospodářské politiky EU a rozhoduje, zda daný členský stát může přijmout euro*
- *„Euroskupina“ – koordinuje politiky společného zájmu pro členské státy eurozóny*
- *členské státy – vypracovávají své vnitrostátní rozpočty v dohodnutých mezích pro schodek a zadlužení a určují své vlastní strukturální politiky pro trhy práce, penzijní trhy a kapitálové trhy*
- *Evropská komise – sleduje výkonnost a dodržování právních předpisů*
- *Evropská centrální banka (ECB) – stanoví měnovou politiku, přičemž prvořadým cílem je cenová stabilita.⁵²*

Ze zdroje evropské komise si v několika bodech uvedeme i **co se rozumí „hospodářskou integrací“:**

„Obecně je hospodářská a měnová unie pokročilým stupněm procesu hospodářské integrace. Stupně hospodářské integrace lze rozdělit do šesti kroků:

- 1. oblast preferenčního obchodu (s nižšími celními sazbami mezi některými zeměmi)*
- 2. zóna volného obchodu (bez vnitřních celních sazeb u některého nebo veškerého zboží mezi zúčastněnými stranami)*
- 3. celní unie (se stejnými vnějšími celními sazbami pro třetí země a společnou obchodní politikou)*

⁵² *Hospodářská a měnová unie* [online]. [14-12-2010]. URL: < http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm >.

4. jednotný trh (se společnými právními předpisy týkajícími se výrobků a volným pohybem zboží, kapitálu, pracovních sil a služeb)
5. hospodářská a měnová unie (jednotný trh se společnou měnou a měnovou politikou)
6. úplná hospodářská integrace (všechno výše uvedené a navíc harmonizované fiskální a jiné hospodářské politiky).⁵³

„Když byla Evropská unie v roce 1958 založena jako Evropské hospodářské společenství, bylo cílem vybudovat celní unii a společný trh pro zemědělství. Následně byl tento omezený společný trh rozšířen tak, aby zahrnoval rovněž zboží a služby na jednotném trhu, který byl do značné míry dokončen do roku 1993. Dnes se Evropská unie nachází v páté fázi tohoto modelu. Postupná hospodářská integrace nezačala rozhodnutím vytvořit euro: jedná se o dlouhý proces, součást historie EU a jeden z jejích velkých úspěchů.“⁵³

2.6. Realizace HMU v etapách

Na základě smlouvy o EU, která stanovuje realizaci a rozvoj ve třech etapách, se směřuje tedy činnost do tří oblastí:

První etapa (1. červenec 1990 až 31. prosinec 1993): přinesla volný pohyb kapitálu mezi členskými státy, užší spolupráci hospodářských politik a užší spolupráci mezi centrálními bankami. Cílem této etapy bylo odstranit existující překážky volného pohybu kapitálu uvnitř ES.⁵⁴

Druhá etapa (1. leden 1994 až 31. prosinec 1998): v této etapě se odehrávala konvergence hospodářských a měnových politik členských států (k zajištění cenové stability a zdravých veřejných financí). Cílem druhé etapy bylo vytvoření Evropského měnového institutu (EMI).⁵⁴

⁵³ *Hospodářská a měnová unie* [online]. [14-12-2010]. URL: <http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm>.

⁵⁴ *Hospodářská a měnová unie* [online]. [14-12-2010]. URL: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_41_cs.htm>.

Třetí etapa (od 1. ledna 1999): takzvané nevratné zafixování směnných kursů a zavedení jednotné měny na zahraničních trzích a pro elektronické platby a dále následované zavedením bankovek a mincí eura 1. ledna 2002.

Ve třetí etapě byla zavedena měnové unie a rozdělena do tří fází:

- První fáze, která skončila 31. 12. 1998. Byla nazývána přípravnou fází, kdy byl stanoven seznam zemí, které se zúčastní měnové unie a byla vytvořena Evropská centrální banka. Současně byla zahájena výroba evropských bankovek a mincí.
- Druhá fáze, započatá dnem 1. 1. 1999, trvala tři roky. 1. 1. 1999 byl pevně fixován kurz měn států účastnících se měnové unie vůči nově zavedené společné měně. Tímto datem i oficiálně vzniklo euro, které zatím nebylo používáno jako oběživo, ale jen pro bezhotovostní platby.
- Třetí fáze, započala dnem 1. 1. 2002 a trvala jen několik týdnů. Členské země při ní nahradily svá platidla bankovkami a mincemi jednotné evropské měny euro.⁵⁵

Třetí etapa HMU byla zahájena v jedenácti členských státech, ke kterým se o dva roky později připojilo Řecko. Tři členské státy jednotnou měnu nepřijaly. Byla to Velká Británie, Dánsko a Švédsko. Švédsko nespĺňovalo všechna kritéria nezávislosti své centrální banky, kdežto zbylé dva státy využily možnosti svobodné volby vyplývající ze smlouvy.⁵⁶

Jak se bude nadále vyvíjet měnová politika, záleží na snaze a hospodářství jednotlivých členských států.

2.7. Pakt stability

Pakt stability a růstu (The Stability and Growth Pact) navazuje na třetí etapu hospodářské a měnové unie. Pakt má zajistit dodržování rozpočtové disciplíny členskými státy i po zavedení jednotné měny.

V praxi je Pakt stability a růstu dokument, který byl přijat členskými státy Evropské unie v roce 1997. Pakt se skládá z rezoluce Evropské rady přijaté 17. června 1997 v Amsterdamu a dvou nařízení Rady ze 7. července 1997, která stanoví základní

⁵⁵ Krátký R. DiS.: Konvergenční kritéria a jejich plnění Českou republikou, bakalářská práce, Brno, 2006.

⁵⁶ *Hospodářská a měnová unie* [online]. [14-12-2010]. URL:

<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_41_cs.htm>.

technická opatření. Cílem paktu je snaha zamezit vznik vysokých schodků veřejných rozpočtů.⁵⁷

Členské státy EU se ve střednědobé perspektivě zavazují, že dosáhnou vyrovnaného nebo téměř vyrovnaného rozpočtu a že Komisi a Radě do 1. března 1999 předloží program stability, ten se každoročně aktualizuje. Pokud jsou státy členy eurozóny, zpracovávají stabilizační program, státy EU mimo eurozónu zpracovávají konvergenční program. Země si na jejich základě stanoví své cíle a představu jejich plnění.

Maastrichtská smlouva vymezila podmínky, které musí splnit každý stát usilující o zavedení jednotné evropské měny. Pokud je některý ze států poruší, Pakt stability a růstu je umožňuje Radě potrestat, a to hlavně ty zúčastněné státy, které nejsou schopné přijmout odpovídající opatření pro snížení nadměrného schodku. Je s nimi zahájena takzvaná procedura nadměrného schodku. Zpočátku bude mít trest podobu bezúročného depozitu u institucí Společenství, ale pokud nadměrný schodek nebude odstraněn během určeného období, změní se v pokutu.⁵⁸

2.8. Výhody a nevýhody EMU

Vstup do měnové politiky má pro každý stát příznivý i nepříznivý vliv. Tyto pozitivní efekty i možné bariéry jsou získány ze stránek České národní banky, kde jsou tato fakta formulována na ČR, ovšem obdobné přínosy i nedostatky má měnová politika pro všechny státy EU:

Výhody vstupu do EMU

- plné podílení se na formulaci a implementaci společné evropské měnové a kursové politiky,
- členství v eurozóně by mělo mít pozitivní dopady na domácí hospodářskou politiku členského státu,
- snížení nákladů financování veřejných rozpočtů,

⁵⁷ *Pakt stability a růstu* [online]. [18-12-2010]. URL: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_83_cs.htm>.

⁵⁸ *Glosář* [online pdf], Evropská komise. [19-12-2010]. Dostupné přes URL: < <http://www.evropska-unie.cz/cz/glossary/>>.

- stabilizace dlouhodobých úrokových sazeb na nízké úrovni,
- přístup k hlubším, likvidnějším a transparentnějším kapitálovým trhům eurozóny,
- zvýšení stability finančního sektoru a snížení rizik vzniku měnových turbulencí.

Rizika z přistoupení k EMU

- ztráta významných nástrojů, které mohou napomoci zmírnit negativní dopady plynoucí z rozdílného domácího a zahraničního ekonomického vývoje,
- určitá nesladěnost ekonomických cyklů a strukturální odlišnosti budou přetrvávat i po vstupu do eurozóny,
- ztráta vlastní měny,
- ztráta možnosti operovat proti vnějším šokům změnami měnového kurzu.⁵⁹

⁵⁹ Česká republika a euro – návrh strategie přistoupení [online]. [22-12-2010].

URL:<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/cr_euro_navrh.pdf>.

3. Význam kritérií pro Eurozónu

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, eurozónu lze definovat jako oblast, kde se používá společná měna euro. Pokud členský stát vstoupí do EU, zavazujeme se přijmout euro, ovšem pod podmínkou, že splní veškerá kritéria v oblasti měnové politiky. Díky kritériím se hodnotí, zda stát před vstupem do eurozóny má natolik udržitelnou hospodářskou konvergenci, aby měnovou politiku EU nezatěžoval. Členské státy eurozóny mají totiž nejen společnou měnu, ale i jednotnou měnovou politiku prováděnou Evropskou centrální bankou. Tato vzájemná hospodářská závislost mezi členskými státy, jednotná měna a měnová politika podporují užší obchodní a finanční vztahy.

Přes veškerá úsilí se eurozóna potýká s různými problémy týkajícími se právě vzájemné hospodářské závislosti. Bezproblémové fungování je totiž důležité nejen pro zúčastněné státy, ale i pro celou hospodářskou a ekonomickou výkonnost EU. Výkonnost ekonomik se uvádí ve čtvrtletních i výročních zprávách a je bedlivě sledována. V následujících podkapitolách jsou popsány problémy některých států, které jsou členy eurozóny a jejichž jednáním je zóna v podstatě zatížena.

3.1. Řecko

Laik by mohl říci, že stát, který zatěžuje nejvíce eurozónu, je právě Řecko. Řecko ovšem pouze rozpoutalo větší pochyby o ekonomické stabilitě v zóně svou žádostí o finanční pomoc na Evropskou unii a Mezinárodní měnový fond a upoutalo největší zájem médií. Neučinilo však takto jediné. Finanční krize postihuje i další státy EU a šíří se, jak popisují média, jako nemoc. V podstatě se zde následující problémy eurozóny pouze obrazně odstartovaly.

Řecko je přímořským státem a jeho hlavním městem jsou Athény. Obyvatel tu žije okolo 11, 5 milionů. K evropským společenstvím, která později přešla v Evropskou unii, patří od 1. 1. 1981. Do eurozóny potom vstoupilo 1. 1. 2001 a 1. 1. 2002 přijalo společně s dalšími jedenácti státy společnou měnu euro, splnění maastrichtských kritérií však proběhlo z důvodu komplikací takzvaně na poslední chvíli. Řecká představa spojování států je federalistické uspořádání Evropské unie. Tomuto státu jde o prohlubování Hospodářské a měnové unie, Společné zahraniční

a bezpečnostní politiky a Evropské bezpečnostní a obranné politiky. Na základě těchto cílů také přivítali Řekové Lisabonskou smlouvu a potvrdili ji v roce 2005.⁶⁰

V roce 2009 se v této zemi začal prohlubovat státní dluh, který byl již dost vysoký z minulých let. A i přesto, že Řecko tvrdilo, že své finance zvládá, na začátku roku 2010 se již začínalo diskutovat o tom, zda se bude muset zadluženému Řecku pomoci.

Například na internetových stránkách České televize, konkrétně programu ČT24 si můžeme chronologicky dohledat z jednotlivých mediálních článků, co se v roce 2010 odehrávalo.

Ještě 6. ledna, kdy se tvrdě spekulovalo, zda bude EU pomáhat silně zadluženému Řecku, ČT24 uvedla článek: „*EU nebude zachraňovat Řecko před bankrotem*“. V tomto článku se EU brání tomu, že by státu, který stojí na pokraji svého bankrotu, pomáhala. Jsou zde uvedena i slova Jürgena Starka, člena rady Evropské centrální banky: „*Trhy klamou samy sebe, když si myslí, že ostatní členské státy jednou sáhnou na peněženky, aby Řecko zachránily. Smlouvy o evropském společenství počítají s klauzulí, která žádnou záchranu nepředpokládá. A pravidla je třeba dodržovat.*“ Uvedl Stark.⁶¹ V této chvíli má ještě Řecko představu, že má šanci úpravou rozpočtu vše dát do pořádku.

Během jara 2010 se obavy o situaci v Řecku prohlubují. Navrhuje se, aby odstoupilo z eurozóny, a vyvíjí se nátlak na věřitele tohoto státu. V zemi po radikálních úsporných opatřeních probíhají protesty a stávkové akce. Jak napsaly Hospodářské noviny, dne 27. února 2010 finanční krize Řecka začíná přerůstat v krizi politickou. Souvislosti s dluhy projednává Evropa i s americkým prezidentem Barackem Obamou.

V dubnu je již jasné, že je Řecko naprosto na dně. To žádá svět o mezinárodní pomoc. Evropa řeší, jak zachránit tento stát i celou eurozónu. 2. května 2010 se definitivně Evropská unie a Mezinárodní měnový fond dohodnou, že Řekům pomohou a budou se snažit zachovat stabilitu společné měny. Řecko tedy nemusí

⁶⁰ Řecko [online]. [25-12-2010]. URL: <<http://www.euroskop.cz/408/sekce/recko-v-evropske-unii/>>.

⁶¹ ČT24: *EU nebude zachraňovat Řecko před bankrotem* [online]. 6.1.2010 [26-12-2010]. URL: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/77158-eu-nejbude-zachranovat-recko-pred-bankrotem/>>.

vyhlásit neschopnost splácet, ale bude mu poskytnuta půjčka ve výši 110 miliard eur. Je to vůbec první taková událost za 11 let a nejhorší krize eura za tuto dobu.⁶²

Neklid a nepokoje ovšem přetrvávají. Po tomto schválení půjčky Řecku se začnou ozývat jednotlivé státy. Řeší se, zda budou pomáhat pouze členové eurozóny nebo celá evropská unie. Nováčci eurozóny, naši sousedé Slováci, s vypomáháním Řecku také příliš nesouhlasí. A není se čemu divit. Většina států si na výpomoc bude sama muset půjčit. Jak uvádí ČT24 ve svém článku nazvaném: „Slovenským politikům se do půjčky Řecku moc nechce,⁶³ má Slovensko vyčlenit na půjčku Řekům 816 miliónů eur, což je v přepočtu přes 20, 9 miliard korun. Celková suma 110 miliard eur se rozpočítá, z toho 30 miliard eur poskytne Mezinárodní měnový fond a zbývajících 80 miliard složí země eurozóny. Nelíbí se to vládám ani občanům. Například zmiňovaní Slováci mají nižší platy i důchody než Řekové, a proto se rozhodnou s Řeckem jednat až po snížení veškerých řeckých sociálních výhod.

Na přelomu roku Řecko díky svému snažení již dostalo nejednu finanční injekci. Nejistota v eurozóně a ohrožení měny euro je však značná. Neustále se diskutuje o tom, zda se vše podaří nakonec zachránit nebo se systém nadobro zhroutí. Poslední zprávou z Řecka je schválení rozpočtu na rok 2011. Předpokládá se deficit ve výši 7,4 procenta HDP. Toto snížení chce oproti minulým letům, kdy byl loni deficit 15, 4 a letos 9, 4 procenta HDP, dosáhnout vláda vyššími daněmi a dalšími škrty. Web ceskenoviny.cz v článku: „Řecký parlament schválil úsporný rozpočet na příští rok“⁶⁴ ze dne 23. 12. 2010 k tomuto tématu uvádí bližší informace. Během roku Řecko shánělo peníze i pokusem o rozprodání menších ostrovů a pozemků, které má ve vlastnictví. Kam tedy povedou cesty tohoto státu a jak celá situace skončí, prozatím nelze předpokládat.

⁶² Hospodářské noviny: *Co se stalo letos poprvé* [online]. 31.12.2010 [1-1-2011]. URL: < http://m.ihned.cz/c4-10132710-49089510-700000_hndetail-co-se-stalo-letos-poprve >.

⁶³ ČT24: *Slovenským politikům se do půjčky Řecku moc nechce* [online]. 3.5.2010 [1-1-2011]. URL: < <http://www.ct24.cz/ekonomika/88804-slovenskym-politikum-se-do-pujcky-recku-moc-nechce/> >.

⁶⁴ ČTK: *Řecký parlament schválil úsporný rozpočet na příští rok* [online]. 23.12.2010 [2-1-2010]. URL: < http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/recky-parlament-schvalil-usporny-rozpocet-na-pristi-rok/573564&id_seznam=4916 >.

3.2. Irsko

Stát, přezdíváný také jako „keltský tygr“, ležící na stejnojmenném ostrově má za hlavní město Dublin. Obyvatel zde najdeme odhadem 4, 5 milionu. V dřívějších dobách bylo Irsko velmi chudou zemí a obyvatelé většinou z důvodu nezaměstnanosti emigrovali. I v době vstupu do Evropského společenství v roce 1973 se potýkali Irové s několika nepříjemnostmi a museli čelit různým opatřením. Účastí v ES tedy tento stát velmi získal a pochopitelně se stal velkým příznivcem EU. Co se týče přístupu k záležitostem EU, Irsko jako jediná země schválila Lisabonskou smlouvu referendem, které se konalo 12. června 2008. Pro irskou vládu bylo důležité, aby se zachovala jednomyslnost v rozhodování o daňových otázkách a chtělo ochránit irskou neutralitu ve vojenských otázkách. Nakonec si vymínilo uchovat výjimečné postavení v rámci soudní spolupráce v trestních věcech a policejní spolupráci, a tak se může v budoucnu rozhodovat případ od případu, zda se zapojí nebo ne.⁶⁵

Z důvodu zhroutení bankovního systému, který vykazoval v Irsku velké ztráty, se stejně jako v Řecku i zde žádá o pomoc Evropská unie a Mezinárodní měnový fond. Tato zpráva přichází v listopadu 2010, po půl roce se tedy zachraňuje další stát eurozóny. V prosinci dostává tento úvěr pro Irsko zelenou.

Problémy irských bank způsobilo obrovské množství úvěrů, které si finanční ústavy nabraly v zahraničí, aby mohly financovat masivní realitní boom. S příchodem hospodářské a finanční krize ovšem začaly ceny nemovitostí klesat.⁶⁶

Evropská unie podotýká, že na finanční pomoci Irsku může vydělat. Díky velkému zájmu investorů prodala část dluhopisů, z nich bude pravděpodobně vyplacena pomoc Irsku. Poté, co Irové pomoc v následujících letech splatí, se zisk z prodeje vrátí do pokladny EU. Má to ovšem i svá negativa. Země jako Irsko si nemohou prakticky půjčovat a existuje riziko, že investoři dají přednost právě jim než dluhopisům Španělska a Itálie, což jsou ovšem také země, které by dluhová krize mohla zasáhnout.⁶⁷

⁶⁵ *Irsko* [online]. [27-12-2010]. URL: < <http://www.euroskop.cz/539/sekce/irsko-v-evropske-unii/> >.

⁶⁶ ČT24: *Eurozóna pomůže Irsku* [online]. 21.11.2010 [2-2-2011]. URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/107831-eurozona-pomuze-irsku/>>.

⁶⁷ *EU může vydělat na pomoci Irsku, škodí to ale Španělsku a Itálii* [online]. 6.1.2011 [19-2-2011]. URL:< <http://finweb.ihned.cz/c1-49239650-eu-muze-vydelat-na-pomoci-irsku-skodi-to-ale-spanelsku-a-italii/> >.

Na začátku února roku 2011 již médií probíhá zpráva o tom, že Irsko opravdu obdrželo ze záchranného fondu eurozóny první platbu v hodnotě 3,6 miliard eur. Tato částka je o něco vyšší, než bylo původně dohodnuto. "*V rámci finanční podpory od EU a MMF dohodnuté pro Irsko převedl EFSF 3,6 miliardy eur na Irskou republiku,*" uvedl zdroj agentury Reuters. "*Kvůli úspěšné emisi (dluhopisů) je převedená částka o něco vyšší než dohodnuté minimum 3,3 miliardy eur,*" dodal.⁶⁸

Mimo úvěru dohnala hospodářská krize Irsko i k předčasným volbám, ty se konaly 25.2.2011. Volby vyhrává opoziční strana Fine Gael. Nová vláda bude mít za úkol dostat zadlužený stát z krize. „*Irsko musí ve snaze zkrotit své dluhové potíže přijmout tvrdá opatření*“ - domnívá se předseda Evropské komise José Manuel Barroso. Nový premiér by měl dostat podporu ze strany států EU, ale jen za určitých podmínek.⁶⁹

Nyní je již nová vláda definitivně schválena a může začít s plněním volebních programů. Nový premiér Enda Kenny již oznámil první úkol vlády, a to je změna podmínek pomoci od EU a Měnového fondu, který většina Irů považuje za ponižující. Dále by chtěla vláda do roku 2015 snížit rozpočtový schodek na požadovaná 3 procenta hrubého domácího produktu. Na úspěchy či neúspěchy a další počínání si ovšem musíme počkat.⁷⁰

3.3. Portugalsko

Dalším státem, který vyvolává v roce 2010 diskuzi a pochyby z důvodu slabé ekonomiky, je Portugalsko. Portugalsko se svým hlavním městem Lisabon a přibližně 10, 5 miliony obyvatel vstoupilo již do evropských společenství v roce 1986 a patřilo mezi státy, které přijaly jako první měnu euro. Vstupem do EU se rozvíjí v této zemi infrastruktura a modernizuje zemědělství a rybolov. Evropské unii přistoupení Portugalska taktéž prospělo, posílilo atlantickou dimenzi evropského kontinentu (Portugalsko je zakládajícím členem NATO), zároveň otevřelo nové možnosti v Africe

⁶⁸ *Irsko obdrželo první miliardy eur ze záchranného fondu eurozóny* [online]. 6.2.2011 [6-2-2011]. URL:<<http://finweb.ihned.cz/c1-49831050-irsko-obdrzelo-prvni-miliardy-eur-ze-zachranneho-fondu-eurozony>>.

⁶⁹ *Mediafax.cz: Barroso: Irsko musí přijmout tvrdá opatření* [online]. 5.3.2011 [6-3-2011]. URL:<<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3182657-Barroso-Irsko-musi-prijmout-tvrda-opatreni>>.

⁷⁰ *Český rozhlas: Irský parlament stvrdí novou vládu. Ta chce vyvést zemi z krize* [online]. 9.3.2011 [9-3-2011]. URL:< <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/zprava/861699>>.

a Americe, s jejichž zeměmi má Portugalsko historické a trvajících vazby (větší důraz na vztahy s Latinskou Amerikou a Středozeemím). Výkonnost ekonomiky po roce 2000 klesá a začíná se zhoršovat ekonomická situace. Z důvodu nedodržení Paktu stability dostává Portugalsko svoje první napomenutí od Evropské komise. I přes řadu problémů je však považováno za velkého podporovatele záměrů EU. Lisabonskou smlouvu podepsali Portugalci 23. dubna 2008 a příznivci jsou i v rozšiřování EU, smýšlí tak i přesto, že je možná ztráta evropských fondů, tržního podílu a zahraničních investic ve prospěch nových členů s nižšími pracovními náklady. Portugalsko pomohlo i k rozšiřování schengenského prostoru.⁷¹

Ovšem nestabilita ekonomiky a další finanční problémy přetrvávají dodnes, a tak se o Portugalsku píše i mluví, jako o jedné ze zemí, která zatěžuje hospodářství eurozóny, což má dopad i na celou evropskou unii. Takovéto problémy mají mimo jiné i vliv na kurz a sílu eura.

Na podzim roku 2010 Portugalsko přijímá tvrdá opatření, aby se pokusilo oživit ekonomiku. Vláda premiéra Josého Sócratese si dává za cíl omezit rozpočtové výdaje. Součástí plánu je i zvýšení daní nebo pětiprocentní snížení platů zaměstnanců ve státní správě. Úprava rozpočtu má snížit státní schodek a napomoci Portugalsku z krize, míní vláda, investoři jsou ovšem skeptičtější.⁷²

Na začátku roku 2011 drtivá část ekonomů a také členské státy Evropské unie údajně předpokládají, že Portugalsko bude muset do dubna 2011 požádat o finanční pomoc, stejně jak učinilo minulý rok Řecko a Irsko. Zdroj z eurozóny řekl agentuře Reuters, že rostou pochybnosti o schopnosti Lisabonu získávat peníze na finančních trzích.⁷³

Jak napsaly Hospodářské noviny dne 18. 2. 2011 cena dluhopisů, kterou platí Portugalsko, je velmi vysoká a neustále roste. Portugalsko si na trzích půjčuje stále

⁷¹ Portugalsko [online]. [27-12-2010]. URL: < <http://www.euroskop.cz/417/sekce/portugalsko-v-evropske-unii/> >.

⁷² ČTK: Portugalsko schválilo úsporný rozpočet o pomoc EU nežádá [online]. URL:< http://www.financninoviny.cz/zpravy/portugalsko-schvalilo-usporny-rozpocet-o-pomoc-eu-nezada/561532&id_seznam=1084>.

⁷³ Portugalsko bude také muset požádat o pomoc, myslí si ekonomové [online]. 6.1.2011 [20-2-2011]. URL:<<http://finweb.ihned.cz/c1-49247320-portugalsko-bude-take-muset-pozadat-o-pomoc-mysli-si-ekonomove>>.

draž. V únoru 2011 vystoupaly výnosy u jeho pětiletých státních dluhopisů na nový rekord, a to na 7,126 procenta.⁷⁴

Ani v březnu 2011 není situace Portugalska na příliš dobré cestě. Pohybuje se na tzv. nebezpečné hranici. „Výnos z desetiročních dluhopisů Portugalska vystoupal začátkem února na 7,64 procenta, což představuje nejvyšší hodnotu od zavedení eura v roce 1999. Poprvé překročilo Portugalsko sedmiprocentní hranici počátkem listopadu, od počátku února se mu pak pod ní nepodařilo klesnout.“ Překročení této hranice se, jak již víme, stalo osudné Řecku i Irsku. Portugalský ministr financí Fernando dos Taxos ovšem ubezpečuje, že se stát ze všech sil snaží zlepšit stav veřejných financí, potřebuje však podporu ostatních států EU. Pomoc z fondů nadále odmítá.⁷⁵

Jak víme z událostí posledních dní, Portugalci opravdu bojují všemi silami, aby se z krize dostali. 9. března se povedlo vcelku úspěšně prodat dluhopisy, které mají splatnost za dva roky, a to v sumě jedné miliardy eur.⁷⁶ Dále se dne 11.3.2011 dozvídáme, že vláda chystá další dodatečná úsporná opatření, mezi které například patří snížení výdajů na zdravotnické služby a sociální péči či odklad některých projektů v oblasti infrastruktury.⁷⁷

Mimořádný vývoj situace Portugalska uveden v poznámce.⁷⁸

⁷⁴ Hospodářské noviny: *Tlak na Portugalsko, aby požádalo o pomoc, v EU sílí*. 18.2.2011

⁷⁵ *Portugalsko padá ke dnu, podle premiéra ale není finanční pomoc nutná* [online]. 3.3.2011 [16-3-2011]. URL:<<http://www.novinky.cz/ekonomika/226757-portugalsko-pada-ke-dnu-podle-premiera-ale-neni-financni-pomoc-nutna.html>>.

⁷⁶ *Portugalsko prodalo dvouleté dluhopisy za úrok o polovinu vyšší* [online]. 9.3.2011 [15-3-2011]. URL:<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/301219-portugalsko-prodalo-dvoulete-dluhopisy-za-urok-o-polovinu-vyssi/>>.

⁷⁷ *Finanční noviny: Portugalská vláda představila dodatečná úsporná opatření* [online]. 11.3.2011 [15-3-2011]. URL:<<http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/portugalska-vlada-predstavila-dodatecna-usporna-opatreni/608166>>.

⁷⁸ Finsko váhá s pomocí zadluženému Portugalsku. Dle informací z 18 a 19. Dubna 2011 ve finských tamních volbách vyhráli politici, kteří jsou proti pomoci krizí zasažených států. Portugalsko je v situaci, kdy potřebuje finanční pomoc. Pokud se Finsko rozhodne nepodpořit zadlužené státy, může být finanční balíček pro Portugalce zablokovan a může dojít k velmi vážné situaci. Rozhodnutí padne 25. 5. 2011.

3.4. Španělsko

Stagnující ekonomika tohoto státu nás přivádí i sem. Španělsko sousedící s Portugalskem je stejně jako jeho soused zmiňován v souvislosti s možným oslabením eurozóny. Španělsko, kde žije přes 46 milionů obyvatel a hlavním městem je Madrid, přistoupilo k ES společně s Portugalskem dnem 1. 1. 1986 a v roce 2002 s dalšími státy přijalo společnou měnu euro. Španělsko bylo přijato do ES až na druhý pokus, protože první pokus v roce 1962 z důvodu rozhodnutí o nepřijímání nových členů nevyšel. Před jeho přijetím do společenství v letech 1979 - 1986 probíhaly rozsáhlé diskuze o jeho přijetí a to především ve spojitosti se španělským zemědělstvím, rybolovem, ale také s možným rozšířením nezaměstnanosti do ostatních zemí ES. Pro Španělsko jsou v ES velmi důležité především otázky imigrace, sociální politiky, vnějších vztahů, angažuje se v boji proti terorismu a podílí na procesu směřujícím k vytvoření Evropského občanství. Co se týká ostatních unijních záležitostí jako jsou např. Lisabonská smlouva nebo rozšiřování EU nečiní Španělsko výrazné problémy.⁷⁹

Španělsko patřilo v průběhu roku 2010 ke slabším článkům eurozóny a už delší dobu se o něm spekuluje jako o zemi, která by za jistých okolností mohla požádat o mezinárodní finanční pomoc. Avšak z uvedených problematických zemí je médiu probíráno nejméně.

Jak jsem již zmínila, v roce 2010 se Španělsko přiřazuje ke slabším státům eurozóny. Dle španělské ministryně hospodářství je ale vládní rozpočet pod kontrolou a pomoc eurozóny potřebovat nebude.⁸⁰ Z důvodu velkého dluhu země v minulém období se však muselo přistoupit k úsporným opatřením, se kterými však nesouhlasili místní obyvatelé, a z toho důvodu ve Španělsku na konci září proběhla generální stávk.⁸¹

Po neúspěšném roce, kdy ještě v prosinci 2010 se spekulovalo o schopnosti bank splácet své dluhy, Španělsko zvládá umístit pětileté dluhopisy za 3 miliardy eur.

⁷⁹ Španělsko [online]. [29-12-2010]. URL: <<http://www.euroskop.cz/557/sekce/spanelsko-v-evropske-unii/>>.

⁸⁰ Španělsko si svoje dluhy vyřeší bez pomoci eurozóny [online]. 30.4.2010 [5-3-2011]. URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/88553-spanelsko-si-svoje-dluhy-vyresi-bez-pomoci-eurozony/>>.

⁸¹ Španělsko stávkovalo, zrušeny byly i lety z Česka [online]. 28.9.2010 [12-3-2011]. URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/102396-spanelsko-stavkovalo-zruseny-byly-i-lety-z-ceska/>>.

„Poptávka po nich převýšila více než dvakrát nabízený objem. Madrid přesto zaplatí vyšší úrok než při minulé aukci loni v listopadu.“⁸²

Mezinárodní ratingové⁸³ agentury ovšem výhled Španělska nevidí natolik pozitivně a snižují ratingový výhled z dosavadního stabilního na negativní. Konkurenční agentury hodnotí Španělsko obdobně.⁸⁴

⁸² Eurozóna si může oddechnout zadlužený jih prodal dluhopisy [online]. 13.1.2011 [11-2-2011]. URL:<http://ekonomika.idnes.cz/eurozona-si-muze-oddechnout-zadluzeny-jih-prodal-dluhopisy-pl6-eko-euro.aspx?c=A110113_130359_eko_euro_jvo>.

⁸³ **Ratingové** - posuzovací, hodnotící agentury

⁸⁴ Špatná zpráva pro Španělsko Fitch snížila zemi výhled ratingu na negativní [online]. 4.3.2011 [6.3.2011]. URL:<<http://ekonomika.ihned.cz/evropa/c1-50930370-spatna-zprava-pro-spanelsko-fitch-snizila-zemi-vyhled-ratingu-na-negativni>>;

Fitch reviduje výhled ratingu Španělska na negativní [online]. 4.3.2011 [6-3-2011]. URL:<<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3182518-Fitch-reviduje-vyhled-ratingu-Spanelska-na-negativni>>.

4. Dopady na Eurozónu

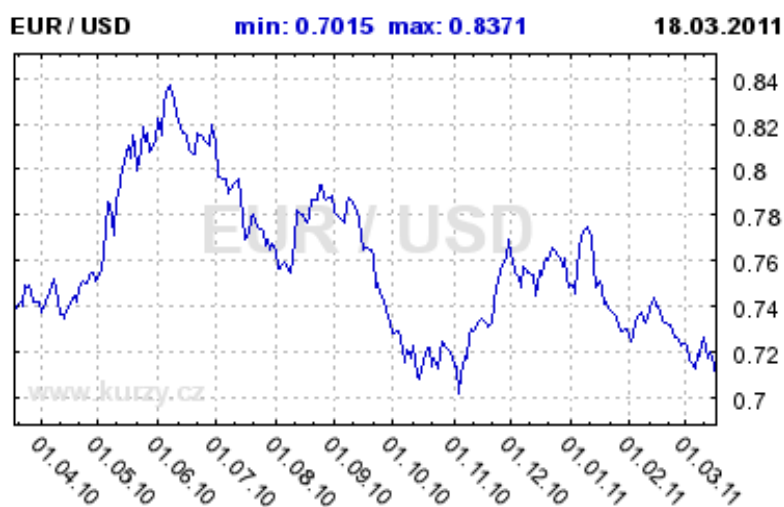
4.1. EU v prvním čtvrtletí roku 2011

Poslední kapitola práce je zaměřena na popis události, které mají přímý vliv na budoucí rozvoj Evropské unie. Tyto události byly zveřejněny v médiích v prvním čtvrtletí roku 2011. Dle serveru www.zpravy.e15.cz je březen 2011 pro eurozónu měsícem „M“. Ovšem ne jenom pro eurozónu, ale i pro celou Evropskou unii. Je nutné stanovit opatření, která zabrání prohlubování krize, dále je velmi důležité stabilizovat eurozónu a její společnou měnu Euro, které díky dluhové propasti značně zesláblo (viz graf 3). Na zasedáních se bude projednávat také Pakt konkurenceschopnosti a EMS systém s platností od července 2013.⁸⁵

Graf 3 Kurz měny euro vůči dolaru od 19.3.2011 do 18.3.2011

Grafy kurzů měn, které vydává ČNB

euro / americký dolar

Průměrný kurz za zvolené období: 1 USD = 0.7587 EUR

Zdroj: Graf EUR / USD od 19.3.2010 do 18.3.2011, ČNB, grafy kurzů měn[online]. 18.3.2011 [18-3-2011]. URL:<<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/grafy/EUR-USD/T-0/>>.

⁸⁵ Březen je pro eurozónu a EU měsícem „M“ [online]. 11.3.2011 [17-3-2011].

URL:<<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/brezen-je-pro-eurozonu-a-eu-mesicem-m>>.

Předpoklady ekonomické oblasti EU pro letošní rok uvedl portál www.idnes.cz. Evropská komise vylepšila prognózu hospodářského růstu v EU i eurozóně na letošní rok. Hrubý domácí produkt poroste o 1,8 procenta a eurozóny o 1,6 procenta. Předpokládá se, že hlavním tahounem ekonomiky bude letos jako i v minulém roce Německo. Hospodářství v EU se začíná oživovat a přispět by tomu měl nejen vývoz, ale i domácí poptávka. S hospodářským oživením ale začínají růst ceny spotřebního zboží. Míra inflace EU by měla dosáhnout 2,5 procenta, v zemích platících eurem 2, 2 procenta.⁸⁶

Finanční situace různých států EU je hlavně po minulém propadovém roce dost sledovaným tématem. „Šéf Evropského fondu finanční stability (EFSF) Klaus Regling se domnívá, že zatím žádná další země eurozóny nebude potřebovat záchrannou finanční pomoc. V sobotu o tom informovala agentura Reuters s odkazem na rozhovor Reglinga pro rakouské rádio.“ Dle nejnovějších zpráv se podařilo jižním státům prodat dluhopisy, a proto se šéf Evropského fondu finanční stability domnívá, že zatím další země eurozóny nebudou potřebovat záchrannou finanční pomoc. Krize eurozóny ovšem nekončí a nadále by se nemělo polevovat v dodržování určených opatření.⁸⁷ O tom, že EU nechce další problémy, jsme se mohli přesvědčit v několika minulých dnech. Konkrétně 15. 3. 2011, kdy se z novin, televize, rozhlasu i internetu dozvídáme, že se státy eurozóny dohodly na pokutách za překročení deficitů. Sankce se budou pohybovat ve výši 0,2 procenta HDP, a to při překročení stanoveného tříprocentního HDP ročního rozpočtového schodku, ale také při celkovém zadlužení více než 60 procent HDP, kde jej prokazatelně vlády vůbec nesnižují anebo jen velmi pomalu.⁸⁸

⁸⁶ *Ekonomika EU letos poroste o 1,8 procenta* [online]. 1.3.2011 [18-3-2011].

URL:<http://ekonomika.idnes.cz/ekonomika-eu-letos-poroste-o-1-8-procenta-f0q-/eko_euro.aspx?c=A110301_112142_eko_euro_fih>.

⁸⁷ *Žádný další člen eurozóny nebude potřebovat finanční pomoc, míní šéf záchranného fondu* [online]. 5.3.2011 [17-3-2011]. URL:<<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3182779-Zadny-dalsi-clen-eurozony-nejbude-potrebovat-financni-pomoc-mini-sef-zachranneho-fondu>>.

⁸⁸ *Státy EU schválily pokuty za překročení rozpočtových schodků* [online]. 15.3.2011 [18-3-2011]. URL:<<http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/staty-eu-schvalily-pokuty-za-prekroceni-rozpocetovych-schodku/609750>>;

Eurozóna si schválila pokuty za překročení deficitů [online]. 15.3.2011 [18-3-2011].

URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/euro-v-dluzich/118199-eurozona-si-schvalila-pokuty-za-prekroceni-deficitu/>>.

4.2. Přístup ČR k vývoji EU

Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. 5. 2004. Z dlouhodobého pohledu je názor na EU v České republice spíše negativní. Většina obyvatel nesouhlasí s přechodem na společnou měnu euro, což je jedna z podmínek po vstupu do EU.

Obzvláště po probíhající dluhové krizi, kdy je euro ohroženo, se nedůvěra Čechů prohlubuje. Dle průzkumu společnosti Médea Research souhlasí nyní s přijetím eura pouze 15 procent dospělých. Naopak celých 77 procent obyvatel je proti přijetí, z toho 57 procent je silně proti. Díky finančním problémům zemí eurozóny se Češi začali více zajímat o ekonomiku EU a právě díky těmto problémům se nechuť k přijetí eura prohlubuje.⁸⁹ Česká republika zatím přesný termín přijetí evropské měny nestanovila. Premiér Petr Nečas v polovině ledna uvedl, že Česko přijme euro ve chvíli, kdy splní kritéria požadovaná Evropskou unií, eurozóna bude stabilní a nová měna bude výhodnější než udržení koruny.⁹⁰

Důvěra Čechů v EU obecně klesá a přestože nebyla vysoká ani v minulých letech, letos klesla na minimum. Průzkum společnosti STEM ukázal, že EU důvěřuje asi jen 46 procent obyvatel, což je nejméně od roku 2001. „Průzkum se uskutečnil ve dnech 28. ledna až 4. února a zúčastnilo se ho celkem 1246 respondentů starších 18 let.“⁹¹ Důvěru prokazují převážně osoby mladší, s vyšším vzděláním, popř. lidé s dobrým materiálním zabezpečením, u nedůvěry je to přesně naopak. K prohloubení nedůvěry může přispívat i skutečnost, že vládne strana vyjadřující se k otázce EU dosti skepticky.⁹²

V následujícím článku je citována první reakce ČR na chystané události EU jako jsou Pakt konkurenceschopnosti, ESM či rozpočtová disciplína (makroekonomická rovnováha) státu, získané z internetového serveru www.zpravy.e15.cz.

⁸⁹ *S přijetím eura nyní podle průzkumu souhlasí jen 15 procent Čechů* [online]. 3.3.2011 [18-3-2011]. URL:< <http://www.mediafax.cz/ekonomika/3181677-S-prijetim-eura-nyni-podle-pruzkumu-souhlasi-jen-15-procent-Cechu>>.

⁹⁰ *Nečas: ČR přijme euro až splní kritéria a bude to výhodné*[online]. 14.1.2011 [18-3-2011]. URL:< http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/necas-cr-prijme-euro-az-splni-kriteria-a-bude-to-vyhodne/581915&id_seznam=>.

⁹¹ *Důvěra Čechů v Evropskou unii je na historickém minimu* [online]. 2.3.2011 [18-3-2011]. URL:<<http://domaci.eurozpravy.cz/spolecnost/23841-duvera-cechu-v-evropskou-unii-je-na-historickem-minimu/>>.

⁹² *Důvěra Čechů v Evropskou unii klesá* [online]. 3.3.2011 [18-3-2011]. URL:<<http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezalezitosti/zprava/859189>>.

„Pakt konkurenceschopnosti (určen pro eurozónu, ale může být otevřený i pro státy bez eura):

Na první informace o záměru Paříže a Berlína předložit dlouhodobější ekonomické řešení pro eurospolek reagoval premiér Petr Nečas, že jde o yettiho, jehož dosud nikdo neviděl. O týden později v Paříži prohlásil, že ČR souhlasí s Francií až v 80 procentech opatření, která by měla vést ke zvýšení konkurenceschopnosti EU. Praha však nesouhlasí s daňovou harmonizací.

Evropský stabilizační mechanismus (ESM, od druhé poloviny roku 2013):

Česko na prosincovém summitu 2010 sdělilo, že se nezapojí, protože není fér zahrnovat do tohoto nástroje rozpočtově zodpovědné země mimo eurozónu. Zároveň podpořilo německou žádost o klauzuli, že mechanismus může být aktivován pouze v případech, kdy by to bylo nezbytné k zajištění finanční stability euroklubu jako celku. Ministr financí Miroslav Kalousek v únoru na Radě ECOFIN uvedl, že vládě nedoporučí, aby do ESM vstupovala.

Rozpočtová disciplína (nejprve státy s eurem, posléze ostatní):

Fiskální hříšníci zaplatí za špatné hospodaření a nadměrné zadlužení tučné pokuty, usnesl se říjnový summit. Platí to pro euroklub, od léta mají být známá pravidla i pro zbytek EU. Česko je pro kázeň (Nečas: „Chceme silnou eurozónu), ale odmítáme (spolu s Maďarskem), aby EU řídila národní rozpočty. Neprošla (prozatím) německá iniciativa, aby se provinilcům odebírala hlasovací práva. „Mám obavu, aby součástí toho sankčního mechanismu nebylo omezení hlasovacích práv,“ řekl premiér v září.“⁹³

⁹³ Březen je pro eurozónu a EU měsícem „M [online]. 11.3.2011 [17-3-2011].

URL:<<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/brezen-je-pro-eurozonu-a-eu-mesicem-m>>.

Závěr

Tato práce se zabývá maastrichtskými konvergenčními kritérii, jejichž splnění je velmi důležité pro všechny členské státy EU k přijetí společné měnové jednotky euro. Hlavním úkolem bylo vypracovat práci, která objasní principy maastrichtských kritérií a bude případně využitelná pro studenty bakalářských oborů v předmětu makroekonomie.

Pro pochopení procesu sjednocování států Evropy byla v první kapitole práce věnována pozornost převážně historii, která předcházela podpisu Maastrichtské smlouvy. Tato kapitola objasňuje podrobnosti smlouvy s podstatnými časovými zlomy týkajícími se Evropské unie. Byly stručně popsány struktury společných výkonných orgánů, podmínky občanství v EU a také společná měnová jednotka euro v oblasti nazvané eurozóna. Druhá kapitola práce byla věnována hlavnímu tématu, a to maastrichtským kritériím. Maastrichtská kritéria byla jednotlivě podrobně popsána a sledována u vybraných států EU. Tento podrobný popis umožňuje hlubší pohled do dané problematiky. Přehled kritérií byl podán s komentáři a odkazy na zdroje poskytující jejich přesné znění. V současné době jsou kritéria nejdůležitější pro posuzování monetární politiky (v eurozóně i mimo ni). Při stávajícím zadlužování ekonomik společně s ekonomickou a finanční krizí 2007- 2009 je stále více obtížnější dodržet tato kritéria. Země, které mají zavedenou společnou měnu Euro, nemají vlastní národní monetární politiku a negativní hospodářské důsledky při neplnění maastrichtských kritérií těmito zeměmi mají vliv i na ostatní státy. Problémy jsou zejména v oblasti zadlužení, buďto přímo nebo prostřednictvím obtížnějších věřitelských závazků při vzájemné Euro - pomoci. Na druhou kapitolu byla plynule navázána třetí kapitola, která obsahuje ekonomické a hospodářské problematiky vzniklé nedodržováním maastrichtských kritérií. Byly vybrány čtyři státy a u každého z nich byl sledován ekonomický vývoj za rok 2010 a začátek roku 2011. V poslední kapitole bylo názorně sledováno působení ekonomik jednotlivých členských států na Evropskou unii. Úspěch jednotlivých států totiž silně ovlivňuje hospodářskou výkonnost EU.

Cíleně byly v práci uvedeny hospodářské dopady na eurozónu a na jednotlivé státy, pokud nejsou stanovená kritéria dodržována. Tato skutečnost je v současnosti velmi aktuální. Požádat o finanční pomoc Evropský měnový systém z důvodu dluhové krize musely již dva státy. Nad dalšími státy se také „stahují mračna“, a proto EU

společně s eurozónou nastolila tvrdá pravidla pro státy v celé Evropské unii. Samostatné zadlužené státy musely přijmout tvrdá opatření, aby se z dluhové propasti co nejdříve dostaly. Všechny tyto okolnosti měly vliv na vývoj společné měnové jednotky, která tímto byla značně oslabena. Veškeré informace k těmto událostem byly čerpány převážně na internetu a z denního tisku.

Seznam grafů

Graf 1 - <i>Roční průměrná míra inflace EU v roce 2000 – 2009</i>	str. 18
Graf 2 - <i>Vládní dluh a deficit jako procento HDP, v EU-27 (%)</i>	str. 24
Graf 3 - <i>Kurz měny euro vůči dolaru od 19. 3. 2011 do 18. 3. 2011</i>	str. 41

Seznam obrázků

Obrázek 1 – <i>Vlajka s mapkou EU</i>	str. 7
Obrázek 2 – <i>Mapka eurozóny</i>	str.16

Seznam tabulek

Tabulka 1 - <i>Roční míra inflace u vybraných států EU za rok 2009</i>	str. 19
Tabulka 2 - <i>Shrnutí kritérií</i>	str. 24
Tabulka 3 - <i>Složení ECU v době vzniku</i>	str. 26

Seznam použitých zkratk

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

EAS – Evropské atomové společenství

ECB – Evropská centrální banka

ECOFIN - Rada ministrů hospodářství a financí

ECU – Evropská měnová jednotka

EFSF – Evropský fond finanční stability

EHS – Evropské hospodářské společenství

EMI – Evropský měnový institut

EMS – Evropský měnový systém

EMU – Evropská měnová unie

ERM – mechanismus směnných kurzů

ES – Evropská společenství

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli

EU – Evropská unie

EUR – společná měna euro

EUROATOM – evropské společenství pro atomovou energii

HDP – Hrubý domácí produkt

HICP – Přírůstek indexů spotřebních cen

HMU – Hospodářská a měnová unie

MMF – Mezinárodní měnový fond

NATO - Severoatlantická aliance

SZBP - Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Seznam použitých zdrojů

Hospodářské noviny: Tlak na Portugalsko, aby požádalo o pomoc, v EU sílí. 18.2.2011

Jurečka V, Jánošíková I.: *Makroekonomie – základní kurz*, Ostrava: skriptum VŠB 2008.

Krátký R. DiS.: Konvergenční kritéria a jejich plnění Českou republikou, bakalářská práce, Brno, 2006.

Malá encyklopedie Evropské unie, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997.

Maňák M.: *100 otázek a odpovědí o Evropské unii*, Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2000

Plechanovová B.: *Institucionální vývoj EU od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření*, Praha: Karolinum, 2004.

Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení Evropského společenství, Praha: Victoria Publ., 1994.

Internetové zdroje:

Březen je pro eurozónu a EU měsícem „M [online]. 11.3.2011 [17-3-2011].

URL:<<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/brezen-je-pro-eurozону-a-eu-mesicem-m>>.

Česká republika a euro – návrh strategie přistoupení [online]. [22-12-2010].

URL:<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/cr_euro_navrh.pdf>.

Český rozhlas: Irský parlament stvrdí novou vládu. Ta chce vyvést zemi z krize [online]. 9.3.2011 [9-3-2011]. URL:<http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/861699>.

ČT24: EU nebude zachraňovat Řecko před bankrotem [online]. 6.1.2010 [26-12-2010].

URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/77158-eu-nebude-zachranovat-recko-pred-bankrotem/>>.

ČT24: Eurozóna pomůže Irsku [online]. 21.11.2010 [2-2-2011].

URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/107831-eurozona-pomuze-irsku/>>.

ČT24: Slovenským politikům se do půjčky Řecko moc nechce [online]. 3.5.2010 [1-1-2011]. URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/88804-slovenskym-politikum-se-do-pujcky-recku-moc-nechce/>>.

ČTK: Portugalsko schválilo úsporný rozpočet o pomoc EU nežádá [online].

URL:<http://www.financinovinny.cz/zpravy/portugalsko-schvalilo-usporny-rozpocet-o-pomoc-eu-nezada/561532&id_seznam=1084>.

ČTK: Řecký parlament schválil úsporný rozpočet na příští rok“ [online]. 23.12.2010 [2-1-2010]. URL:<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/recky-parlament-schvalil-usporny-rozpocet-na-pristi-rok/573564&id_seznam=4916>.

URL:<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/recky-parlament-schvalil-usporny-rozpocet-na-pristi-rok/573564&id_seznam=4916>.

Důvěra Čechů v Evropskou unii klesá [online]. 3.3.2011 [18-3-2011].

URL:<http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezalezitosti/_zprava/859189>.

Důvěra Čechů v Evropskou unii je na historickém minimu [online]. 2.3.2011 [18-3-2011].

URL:<<http://domaci.eurozpravy.cz/spolecnost/23841-duvera-cechu-v-evropskou-unii-je-na-historickem-minimu/>>.

Ekonomika EU letos poroste o 1,8 procenta [online]. 1.3.2011 [18-3-2011].

URL:<http://ekonomika.idnes.cz/ekonomika-eu-letos-poroste-o-1-8-procenta-f0q-/eko_euro.aspx?c=A110301_112142_eko_euro_fih>.

EU může vydělat na pomoci Irsku, škodí to ale Španělsku a Itálii [online]. 6.1.2011 [19-2-2011]. URL:<<http://finweb.ihned.cz/c1-49239650-eu-muze-vydelat-na-pomoci-irsku-skodi-to-ale-spanelsku-a-italii>>.

Eurozóna [online]. [cit. 8-4-2011].

URL:<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/euro_area/index_cs.htm>.

Eurozóna si může oddechnout zadlužený jih prodal dluhopisy [online]. 13.1.2011 [11-2-2011].

URL:<http://ekonomika.idnes.cz/eurozona-si-muze-oddechnout-zadluzeny-jih-prodal-dluhopisy-pl6-eko_euro.aspx?c=A110113_130359_eko_euro_jvo>.

Eurozóna si schválila pokuty za překročení deficitů [online]. 15.3.2011 [18-3-2011].

URL:<<http://www.ct24.cz/ekonomika/euro-v-dluzich/118199-eurozona-si-schvalila-pokuty-za-prekroceni-deficitu/>>.

Evropský měnový systém [online]. [10-12-2010]. URL:

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html>.

Evropský parlament [online]. [cit. 28-11-2010]. URL:

<http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_cs.htm>.

Fitch reviduje výhled ratingu Španělska na negativní [online]. 4.3.2011 [6-3-2011].

URL:<<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3182518-Fitch-reviduje-vyhled-ratingu-Spanelska-na-negativni>>.

Finanční noviny: Portugalská vláda představila dodatečná úsporná opatření [online]. 11.3.2011 [15-3-

2011]. URL:<<http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/portugalska-vlada-predstavila-dodatecna-usporna-opatreni/608166>>.

Graf EUR / USD od 19.3.2010 do 18.3.2011, ČNB, grafy kurzů měn [online]. 18.3.2011 [18-3-2011].

URL:<<http://www.kurzy.cz/kurzy-men/grafy/EUR-USD/T-0/>>.

Hospodářská a měnová unie [online]. [14-12-2010]. URL:

<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_41_cs.htm>.

Hospodářská a měnová unie [online]. [14-12-2010]. URL:<

http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm>.

Hospodářské noviny: Co se stalo letos poprvé [online]. 31.12.2010 [1-1-2011]. URL:<

http://m.ihned.cz/c4-10132710-49089510-700000_hndetail-co-se-stalo-letos-poprve>.

Irsko [online]. [27-12-2010]. URL:<<http://www.euroskop.cz/539/sekce/irsko-v-evropske-unii/>>.

Irsko obdrželo první miliardy eur ze záchranného fondu eurozóny [online]. 6.2.2011 [6-2-2011].

URL:<<http://finweb.ihned.cz/c1-49831050-irsko-obdrzelo-prvni-miliardy-eur-ze-zachranneho-fondu-eurozony>>.

Konvergenční kritéria [online]. [4-12-2010]. URL:<<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.

Konvergenční zpráva květen 2010 [online pdf.], Evropská centrální banka, 2010. [12-12-2010]. Dostupné přes URL:<<http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr201005cs.pdf>>.

Kritéria konvergence [online]. [3-12-2010]. URL:

<http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.

Maastrichtská smlouva [online]. [cit. 22. 11. 2010]. URL:<<http://maastrichtska-smlouva.navajo.cz/>>.

Mediafax.cz: Barroso: Irsko musí přijmout tvrdá opatření [online]. 5.3.2011 [6-3-2011].

URL:<<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3182657-Barroso-Irsko-musi-prijmout-tvrda-opatreni>>.

Mgr. Brož D., Mgr. Havlínová I. aj.: Historie evropské integrace [online]. [cit. 27-11-2010]. URL:

<<http://www.cpkp.cz/evropskyobcan/manual/historie.htm>>.

Nakladatelství Sagit: Občanství Evropské unie[online]. poslední revize 1. 5. 2004 [cit. 27-11-2010]. URL: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&refresh=yes&levelid=eu_163.htm.

Nakladatelství Sagit: Subsidiarita [online]. poslední revize 1. 5. 2004 [cit. 27-11-2010]. URL: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&refresh=yes&levelid=eu_298.htm.

Nečas: ČR přijme euro až splní kritéria a bude to výhodné[online]. 14.1.2011 [18-3-2011]. URL: http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/necas-cr-prijme-euro-az-splni-kriteria-a-bude-to-vyhodne/581915&id_seznam=>.

Pakt stability a růstu [online]. [18-12-2010]. URL: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_83_cs.htm.

Pilíře Evropské unie [online]. [cit. 28-11-2010]. URL: <http://www.finance.cz/evropska-unie/informace/pilire/uvod/>.

Podmínky pro přijetí eura [online]. [4-12-2010]. URL: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html#1.

Portugalsko [online]. [27-12-2010]. URL: <http://www.euroskop.cz/417/sekce/portugalsko-v-evropske-unii/>.

Portugalsko bude také muset požádat o pomoc, myslí si ekonomové [online]. 6.1.2011 [20-2-2011]. URL: <http://finweb.ihned.cz/c1-49247320-portugalsko-bude-take-muset-pozadat-o-pomoc-mysli-si-ekonomove>.

Portugalsko padá ke dnu, podle premiéra ale není finanční pomoc nutná [online]. 3.3.2011 [16-3-2011]. URL: <http://www.novinky.cz/ekonomika/226757-portugalsko-pada-ke-dnu-podle-premiera-ale-neni-financi-pomoc-nutna.html>.

Portugalsko prodalo dvouleté dluhopisy za úrok o polovinu vyšší [online]. 9.3.2011 [15-3-2011]. URL: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/301219-portugalsko-prodalo-dvoulete-dluhopisy-za-urok-o-polovinu-vyssi/>.

Překlad z: Eurostat yearbook 2010 [online pdf], Eurostat, 2010. [23-12-2010]. Dostupné přes URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-CD-10-220/EN/KS-CD-10-220-EN.PDF.

Řecko [online]. [25-12-2010]. URL: <http://www.euroskop.cz/408/sekce/recko-v-evropske-unii/>.

S přijetím eura nyní podle průzkumu souhlasí jen 15 procent Čechů [online]. 3.3.2011 [18-3-2011]. URL: <http://www.mediafax.cz/ekonomika/3181677-S-prijetim-eura-nyni-podle-pruzkumu-souhlasi-jen-15-procent-Cechu>.

Schumanův plán[online]. Poslední editace 29. 6. 2010 [cit. 10-11-2010]. URL: http://cs.wikipedia.org/wiki/Schuman%C5%AFv_pl%C3%A1n.

Státy EU schválily pokuty za překročení rozpočtových schodků [online]. 15.3.2011 [18-3-2011]. URL: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/staty-eu-schvalily-pokuty-za-prekroceni-rozpocetovych-schodku/609750>.

Španělsko [online]. [29-12-2010]. URL: <http://www.euroskop.cz/557/sekce/spanelsko-v-evropske-unii/>.

Španělsko si svoje dluhy vyřeší bez pomoci eurozóny [online]. 30.4.2010 [5-3-2011]. URL: <http://www.ct24.cz/ekonomika/88553-spanelsko-si-svoje-dluhy-vyresi-bez-pomoci-eurozony/>.

Španělsko stávkovalo, zrušeny byly i lety z Česka [online]. 28.9.2010 [12-3-2011]. URL: <http://www.ct24.cz/ekonomika/102396-spanelsko-stavkovalo-zruseny-byly-i-lety-z-ceska/>.

Špatná zpráva pro Španělsko Fitch snížila zemi výhled ratingu na negativní [online]. 4.3.2011 [6.3.2011]. URL: <<http://ekonomika.ihned.cz/evropa/c1-50930370-spatna-zprava-pro-spanelsko-fitch-snizila-zemi-vyhled-ratingu-na-negativni>>.

Tři hlavní pilíře eu [online]. 25.9.2006 [cit. 28-11.2010]. URL: <<http://evropskaunie.blogspot.com/2006/09/ti-hlavn-pile-eu.html>>.

Tři pilíře EU [online]. [cit. 28-11-2010]. URL: <<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=6&tema=44>>.

Vlajka s mapkou EU Zdroj: [19-3-2011]. URL: <<http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezalezitosti/zprava/859189>>.

Vlastní úprava údajů: Inflation rate (annual) [online]. [5-12-2010]. URL: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tsieb060&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>.

Výkladový slovníček [online]. [10-12-2010]. URL: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html?PG=E#EMS>.

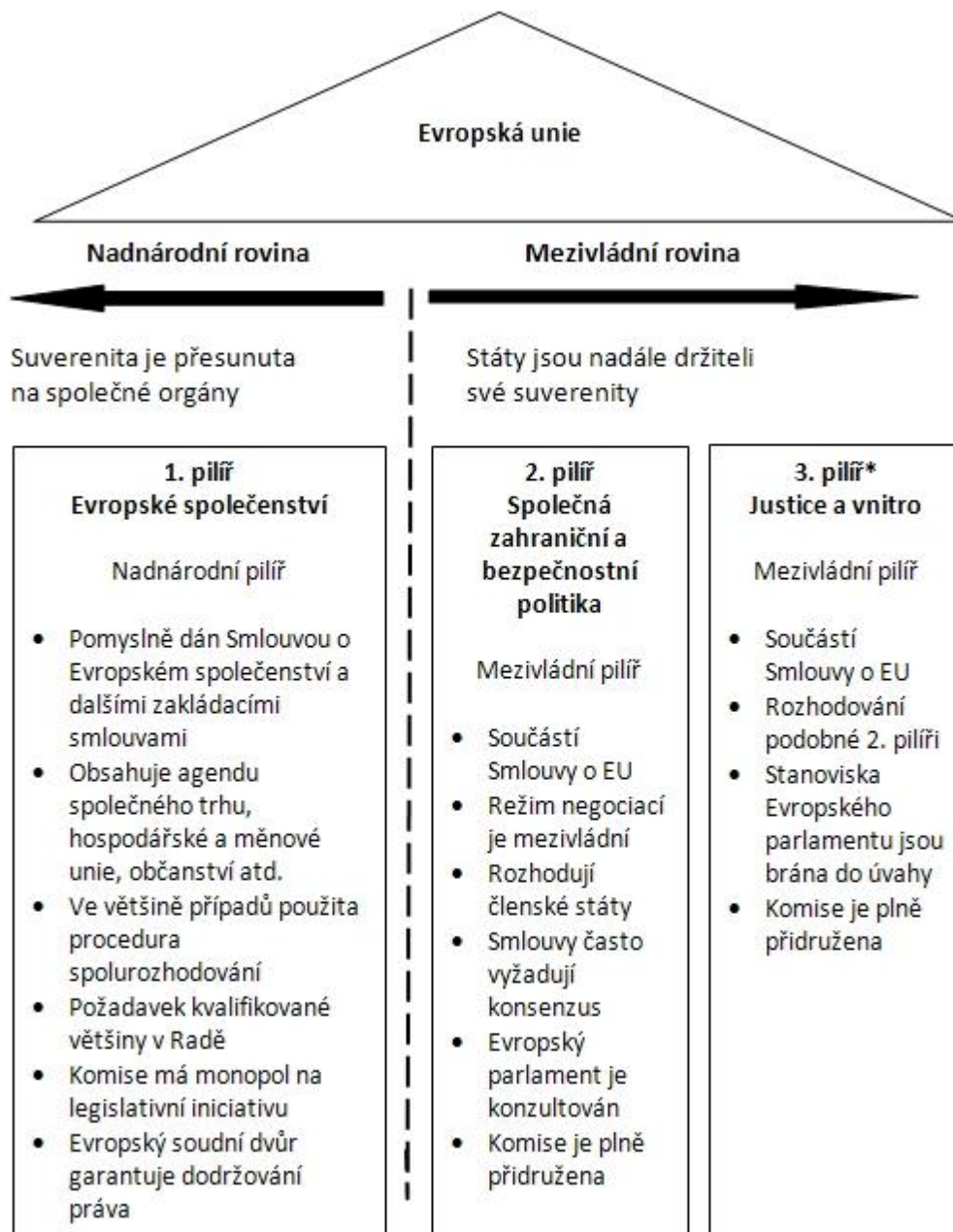
What is ERM II? [online]. [7-12-2010]. URL: <http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/adoption/erm2/index_en.htm>.

Žádný další člen eurozóny nebude potřebovat finanční pomoc, míní šéf záchranného fondu [online]. 5.3.2011 [17-3-2011]. URL: <<http://www.mediafax.cz/ekonomika/3182779-Zadny-dalsi-clen-eurozony-nebude-potrebovat-financni-pomoc-mini-sef-zachranneho-fondu>>.

PŘÍLOHY

Příloha 1

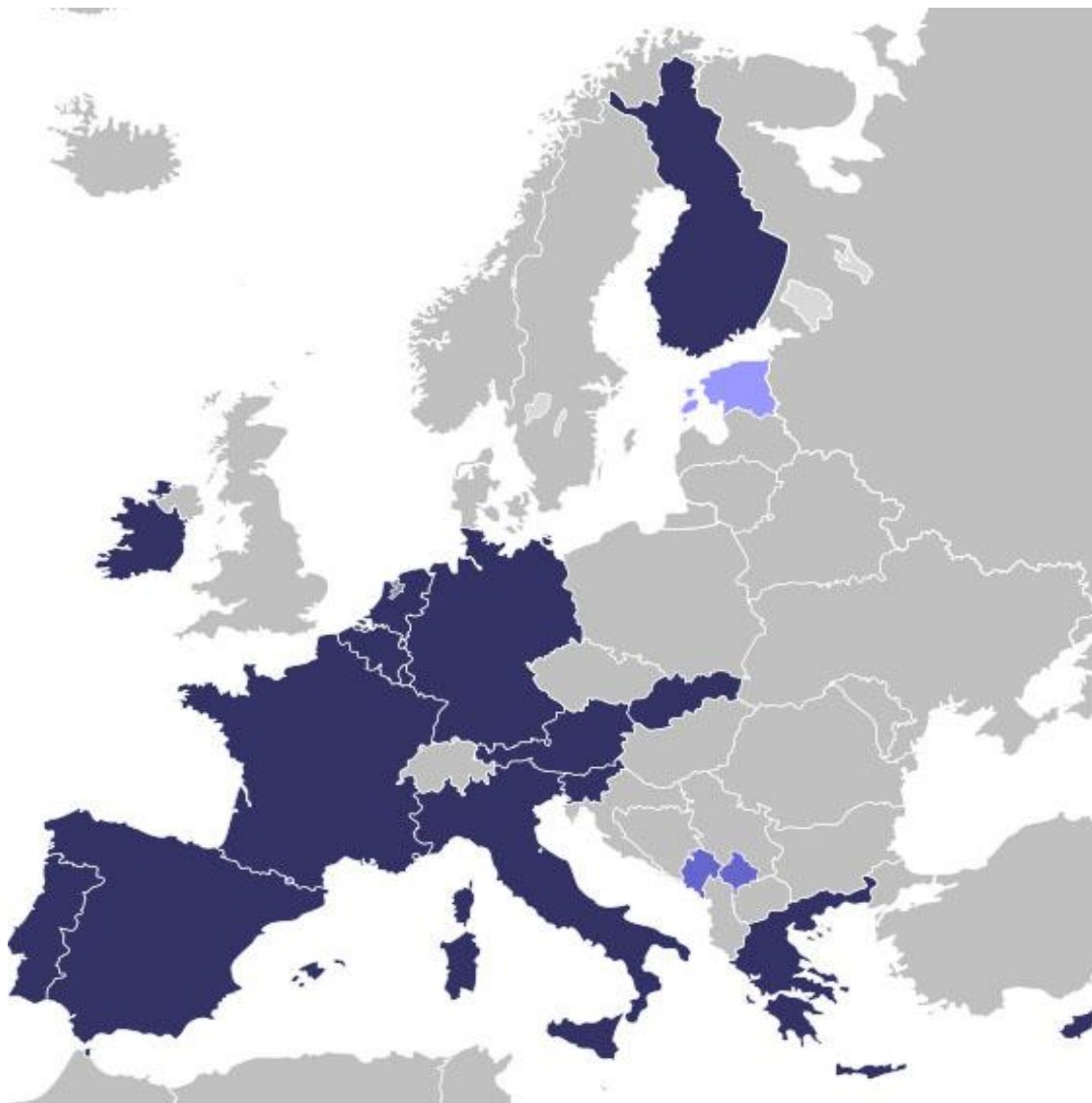
Maastrichtský chrám

Zdroj: *Rozhodování v EU* [online]. [28-11-2010]. URL: <<http://www.euroskop.cz/8903/sekce/schemata-rozhodovacich-procesu/>>

Příloha 2

Mapka států eurozóny v roce 2010

Článek I. Zdroj: *Balkans: Greece to Pull Out of the Eurozone?* [online]. 28.4.2010 [29-12-2010]. URL: <<http://europenews.dk/en/node/31831>>

Vyobrazené státy eurozóny (tmavě podbarvené): Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Řecko, Slovinsko, Kypr, Malta a Slovensko.

Pro bližší informace doporučuji interaktivní mapu Evropy na stránkách Euroskop.cz: <http://www.euroskop.cz/701/sekce/tabulka-c-1/>

Příloha 3

EURO PLATIDLA

Zdroj: *Euro platidla* [online]. [19-3-2011].

URL:<http://www.dvorek.eu/dwn/1003/25234cs_CZI_euro.jpg>

Příloha 4

Přehled ukazatelů hospodářské konvergence

Přehled ukazatelů hospodářské konvergence								
		Cenová stabilita	Stav veřejných financí			Směnný kurz		Dlouhodobé úrokové sazby
		Inflace měřená HICP ¹⁾	Nadměrný schodek ²⁾	Přebytek (+) nebo schodek (-) vládních institucí ³⁾	Hrubý dluh vládních institucí ³⁾	Účast měny v ERM II ²⁾	Směnný kurz vůči euru ^{4), 5)}	Dlouhodobá úroková sazba ⁶⁾
Bulharsko	2008	12,0	Ne	1,8	14,1	Ne	0,0	5,4
	2009	2,5	Ne	-3,9	14,8	Ne	0,0	7,2
	2010	1,7 ¹⁾	Ne ²⁾	-2,8	17,4	Ne ²⁾	-0,0 ⁴⁾	6,9 ⁶⁾
Česká republika	2008	6,3	Ano	-2,7	30,0	Ne	10,2	4,6
	2009	0,6	Ano	-5,9	35,4	Ne	-6,0	4,8
	2010	0,3 ¹⁾	Ano ²⁾	-5,7	39,8	Ne ²⁾	2,6 ⁴⁾	4,7 ⁶⁾
Estonsko	2008	10,6	Ne	-2,7	4,6	Ano	0,0	⁷⁾ ...
	2009	0,2	Ne	-1,7	7,2	Ano	0,0	⁷⁾ ...
	2010	-0,7 ¹⁾	Ne ²⁾	-2,4	9,6	Ano ²⁾	0,0 ⁴⁾	⁷⁾ ...
Lotyšsko	2008	15,3	Ne	-4,1	19,5	Ano	-0,4	6,4
	2009	3,3	Ano	-9,0	36,1	Ano	-0,4	12,4
	2010	0,1 ¹⁾	Ano ²⁾	-8,6	48,5	Ano ²⁾	-0,4 ⁴⁾	12,7 ⁶⁾
Litva	2008	11,1	Ne	-3,3	15,6	Ano	0,0	5,6
	2009	4,2	Ano	-8,9	29,3	Ano	0,0	14,0
	2010	2,0 ¹⁾	Ano	-8,4	38,6	Ano ²⁾	0,0 ⁴⁾	12,1 ⁶⁾
Maďarsko	2008	6,0	Ano	-3,8	72,9	Ne	-0,1	8,2
	2009	4,0	Ano	-4,0	78,3	Ne	-11,5	9,1
	2010	4,8 ¹⁾	Ano ²⁾	-4,1	78,9	Ne ²⁾	4,5 ⁴⁾	8,4 ⁶⁾
Polsko	2008	4,2	Ano	-3,7	47,2	Ne	7,2	6,1
	2009	4,0	Ano	-7,1	51,0	Ne	-23,2	6,1
	2010	3,9 ¹⁾	Ano	-7,3	53,9	Ne ²⁾	8,4 ⁴⁾	6,1 ⁶⁾
Rumunsko	2008	7,9	Ne	-5,4	13,3	Ne	-10,4	7,7
	2009	5,6	Ano	-8,3	23,7	Ne	-15,1	9,7
	2010	5,0 ¹⁾	Ano	-8,0	30,5	Ne ²⁾	2,9 ⁴⁾	9,4 ⁶⁾
Švédsko	2008	3,3	Ne	2,5	38,3	Ne	-3,9	3,9
	2009	1,9	Ne	-0,5	42,3	Ne	-10,4	3,3
	2010	2,1 ¹⁾	Ne ²⁾	-2,1	42,6	Ne ²⁾	6,8 ⁴⁾	3,3 ⁶⁾
Referenční hodnota ⁸⁾		1,0		-3	60			6,0

Zdroje: Evropská komise (Eurostat) a ECB.

1) Průměrné meziroční změny v procentech. Údaje za rok 2010 se vztahují k období od dubna 2009 do března 2010.

2) Udává, zda se alespoň po část roku na zemi vztahovalo rozhodnutí Rady EU o existenci nadměrného schodku.

Údaje za rok 2010 se vztahují k období do uzávěrky statistických dat (23. dubna 2010).

3) V procentech HDP. Údaje za rok 2010 jsou převzaty z prognózy Evropské komise z jara 2010.

4) Průměrné meziroční změny v procentech. Údaje za rok 2010 jsou vypočítány jako procentní změny průměru za období od 1. ledna 2010 do 23. dubna 2010 oproti průměru za rok 2009.

5) Kladný (záporný) údaj znamená posílení (oslabení) vůči euru.

6) Průměrná úroková sazba v daném roce. Údaje za rok 2010 se vztahují k období od dubna 2009 do března 2010.

7) Pro Estonsko není dlouhodobá úroková sazba k dispozici.

8) Referenční hodnoty se vztahují k období od dubna 2009 do března 2010 v případě inflace měřené HICP a dlouhodobých úrokových sazeb a k roku 2009 v případě přebytku/schodku a dluhu vládních institucí.

Zdroj: *Konvergenční zpráva květen 2010* [online pdf.], Evropská centrální banka, 2010. [12-12-2010].

Dostupné přes URL: < <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr201005cs.pdf> >